

Záhady spiritistické fotografie

BcA. Iveta Čevorová

Diplomová práce
2012

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

---

nascannované zadání s. 1

nascannované zadání s. 2

*** naskenované Prohlášení str. 1***

*** naskenované Prohlášení str. 2***

ABSTRAKT

Záhady spiritistické fotografie

Klíčová slova:

Spiritismus, spiritualismus, spiritista, spiritistická fotografie, fotografie transcendentální, smrt, mystika, záhady, experimenty, duchové, posmrtný život, médium, tajemné úkazy, podvod, triky ve fotografii, manipulace ve fotografii, levitace, přízrak, zjevení.

ABSTRACT

Abstrakt ve světovém jazyce:

The mystery of spirits photography

Keywords:

Spiritism, spiritualism, spiritualist, spiritualistic photographs, transcendent photographs, death, mysticism, mystery, experiments, ghosts, afterlife, medium, mysterious phenomena, deception, tricks in photo manipulation in photography, levitation, ghost, apparition.

Ráda bych poděkovala svoji vedoucí a paní kurátorce Mgr. Anně Maximové za její cenné rady a připomínky. Také bych ráda poděkovala panu PhDr. Jaromíru Typltovi, českému spisovateli, esejistovi, literárnímu kritikovi a editorovi, který mi nesmírně pomohl svými odkazy a vlastními názory na problematiku spiritismu.

V neposlední řadě poděkování svým rodičům, kteří mne nejen finančně podporovali po celou dobu mého studia.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
1 POSMRTNÝ ŽIVOT A ONEN SVĚT	12
1.1 KULT MRTVÝCH V RŮZNÝCH ZEMÍCH	12
1.2 ILUSTRACE, ZACHYCUJÍCÍ VÝJEVY Z ONOHO SVĚTA	13
2 CO JE TO SPIRITISMUS	18
2.1 ZROZENÍ SPIRITISMU V AMERICE A DCERY FOXOVY	18
2.2 SPIRITISMUS V EVROPĚ	22
2.2.1 Francie	22
2.2.2 Velká Británie	23
2.2.3 Německo	25
2.2.4 Spiritismus v Českých zemích	25
2.2.1 Konec 19. století.....	28
3 PŘEDPOKLADY SPIRITISTICKÉ FOTOGRAFIE	29
3.1 MÉDIUM – NEZBYTNÝ PROSTŘEDNÍK PRO KOMUNIKACI S MRTVÝMI.....	29
3.2 SPIRITISTICKÉ SEANCE	30
3.3 MEDIJNÍ KRESBA, PŘEDOBRAZ FOTOGRAFIE	33
3.4 PŮSOBNÍ EKTOPLAZMY. PRVNÍ ZÁZNAMY SPIRITISTICKÉ FOTOGRAFIE.	34
4 KOMUNIKACE S DUCHY V 19. STOLETÍ	41
4.1 NOVODOBÁ MÉDIA NOEMOVY ARCHY (NOAH'S ARK SOCIETY)	41
5 HISTORIE A VZNIK SPIRITISTICKÉ FOTOGRAFIE	43
5.1 PRVNÍ DUCHOVÉ NA FOTOGRAFIÍCH	43
5.2 3D FOTOGRAFIE NEBO STEREO FOTOGRAFIE PRO POBAVENÍ	44
5.3 NEJSLAVNĚJŠÍ SPIRITISTICKÉ FOTOGRAFIE V AMERICE 19. – 20. STOLETÍ	49
5.4 NEJSLAVNĚJŠÍ SPIRITISTICKÉ FOTOGRAFIE V ANGLII 19. - 20. STOLETÍ	56
5.4.1 Nejznámější spiritistický fotograf William Hope (1863 – 1933).....	56
5.5 OSTATNÍ SPIRITISTIČTÍ FOTOGRAFOVÉ 19. A 20. STOLETÍ.....	62
5.5.1 Neznámý fotograf z USA.....	62
5.5.2 Fotograf Phillips Bros, Michigan	63
5.5.3 Fotograf Frederick A. Hudson, Angličan.....	64
5.5.4 Fotograf F. M. Parker, Angličan	65
5.5.5 Fotograf Edouard Isidore Buguet, Francouz	66
5.5.6 Fotograf William Eglinton, Angličan	67
5.5.7 Fotograf Edward Willie, Američan	69
5.5.8 Fotograf Robert Bournell, Angličan	72
5.5.9 Fotograf Provand & Shira.	74
5.6 JINÝ TYP SPIRITISTICKÉ FOTOGRAFIE.....	76
5.6.1 Duchové, jako zcela zhmotnění.	76
5.6.2 Víly z anglické vesnice Cottingley, v hrabství Yorkshire.....	78
(Cottingley Fairies).....	78
6 SKEPTICI	81
7 SPIRITISTICKÁ FOTOGRAFIE 21. STOLETÍ	82

7.1	SPIRITISTIČTÍ FOTOGRAFOVÉ 21. STOLETÍ	82
8	FOTOGRAFOVÉ 21. STOLETÍ INSPIROVANÍ SPIRITISMEM.....	84
8.1	DIRK BRÖMMEL	84
8.2	SERGEJ LARENKOV	89
	ZÁVĚR	93
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	95
	SEZNAM POUŽITÝCH ELEKTRONICKÝCH ZDROJŮ.....	97
	SEZNAM OBRÁZKŮ	99

ÚVOD

„Everything will be okay in the end. If it's not okay, it's not the end.“

Paolo Coelho

Důkazy o víře v nesmrtelnost lze dohledat v mnoha historických pramenech, ale také především v náboženství, která veřejně propagují víru v posmrtný život. Mnoho civilizací minulých, ale i ty současné ctí památku zesnulých. V každém státě možná poněkud jinak, ale ctí. Lze nalézt, že již primitivní člověk ctil posmrtný život, i když ještě tenkrát to nebyl asi schopen vyjádřit slovy. S důkazy o těchto zaznamenaných výjevech se můžete setkat v jeskynních malbách od Afriky až po Austrálii. Již v době kamenné a možná ještě dříve se snažili lidé spojit a komunikovat s duchovním světem prostřednictvím šamanů, léčitelů, a v pozdější době i díky velekněžím. Spiritismus je víra v posmrtný život a komunikaci s dušemi zemřelých za pomoci média, osoby, která umí navázat kontakt s duší zemřelého a to nejčastěji v hypnotickém stavu. Celková víra ve spiritismus je založen na přesvědčení, že lidská duše jedince přežívá i po jeho smrti.

Problematika spiritismu nabízí čtenáři této práce přehled pozorovaných a mnohdy zachycených spektrálních jevů. Především tato studie ukazuje paranormální jevy zachycené na fotografický materiál, ať již z hlediska užití analogových přístrojů, či nových digitálních technologií. V mé práci se budu snažit ukázat tyto zachycené jevy od prvních dochovaných spiritistických fotografií, až po současnost. Mým cílem v žádném případě není vnucování víry v posmrtný život a nadpřirozeno, ale pouze se snažím tyto úkazy akceptovat jako přirozený, existující a mnohdy zaznamenaný fenomén. Nezabývám se tudíž zde vyvrácením, či potvrzením existence duchů. Chci ukázat zachycení těchto paranormálních jevů, ať již z hlediska možného výskytu či naopak potvrzeného podvodu. Z pozice fotografky mne spiritismus zajímal pro jeho záhadnost v zachycení ducha zemřelého na fotografický materiál. Především se snažím dohledat jedny z prvních vzniklých spiritistických fotografií, nejčastěji z 19. století. Následně na vybraných snímcích ukázat, jak tato spiritistická fotografie tehdy vznikala. Tento druh fotografií mne zaujal pro svoji tajemnost, kdy ne vždy na první pohled bylo zřejmé, jak mohl být duch na fotografii vytvořen. Musíme brát v potaz fakt, že se fotografové nesetkali v 19. století s jednoduchou fotografickou manipulací za pomoci počítače, jak ji známe z dnešních dob. Mnohdy mé studie o vzniku zachycení ducha na fotografii skončily nejistou spekulací, zda-li se jedná o úmyslnou

manipulaci s obrazem, či nikoli. Pominu-li 19. století a rané období vzniku spiritistické fotografie, zajímala mne i současnost a autoři, kteří na toto záhadné téma navázali. Na konci této práce bude jen na Vás, na čtenáři, udělat si vlastní názor o možné existenci paranormálních jevů a těchto úkazů. S jistotou lze však říci, že spiritismus ovlivnil již celou řadu lidí. Ať již z hlediska víry v nesmrtelnost, či naopak. Také se mu podařilo vniknout do oblasti umění, kde se jím inspirovalo či bylo ovlivněno nespočet autorů.

1 POSMRTNÝ ŽIVOT A ONEN SVĚT

„Mrtví mají jen takovou existenci, jakou si pro ně živí představují. Záleží na každé kultuře, víře a době, jaký posmrtný život lidé mrtvým přisoudí, jak popíší místa, kde pobývají, a podle toho si představí očekávaný či obávaný osud po smrti pro sebe samotného. Z tohoto důvodu je představa smrti a osudu mrtvých na onom světě nezbytnou součástí každého náboženství. Různě se proměňuje a existuje i bohatá pramenná základna, ale vidění a sny vždy figurují v popředí. Zjevení představují ve vztahu živých k mrtvým protipól k cestám do záhrobí“ [8] [str. 14]

Z pozice fotografa mne v této knize zaujal výklad o posmrtných bytostech, které se údajně dají vyfotografovat a které již nikoli. Samozřejmě musíme brát v potaz to, že je to názor autora. Jak již sám sdělil na začátku jeho knihy, mrtví mají formu existence, jakou si pro ně živí představí. Avšak podle jeho knihy Revenanti se můžeme setkat s mrtvými ve dvou případech. V tom prvním se jedná o setkání se zjevením, ve formě andělů, démonů, nebo dokonce Krista, Panny Marie a svatých. Tihle všichni prý obvykle přebývají již na onom světě, kde jsou neviditelní a lidem se zjevují jen výjimečně. Ve druhém případě se lidé mohou setkat s pozůstalými – neboli revenanty. Revenanti se sdržují stále na zemi. Právě opustili své pozůstalé se kterými se nemohou odloučit, a proto se jim zjevují.

1.1 Kult mrtvých v různých zemích

Jedna z hlavních kultur, kde byli natolik zaujatí vyhlídkou na posmrtný život, že ji nelze nezmínit, je především starověký Egypt. Celá jejich civilizace se zakládala na kultu mrtvých. Věřili ve tři nefyzické komponenty v lidském těle (ka, ba, akch), což lze přirovnat k snovému tělu, mysli a nesmrtelné duši. Těla zemřelých mumifikovali, jelikož věřili, že éterické, nebo-li snové tělo je nefyzický protějšek, jenž je předlohou pro naše tělo a to se dostane do jiné dimenze.

Ať již byly jiné civilizace zcela kulturně odlišné, jsou zde také shody ve třech duchovních elementech. Například Řekové se naopak zmiňovali o psyché, neuma a nous. Muslimové naopak uctívali sirr, rúh a nafs. Hinduisté uznávali átman, džívu a pránámájá-kóšu a Židé naopak zase nešamahu, ruachu a nefeshi. Tuhle trojici duchovních elementů později převzali i křesťané a vytvořili Svatou Trojici.

Není ani zase tak moc důležité, v jakých zemích kult mrtvých uctívali, faktem je, že se touto mystickou problematikou vážně zabývali a byla součástí jejich života. V mnoha

kulturách jsou duchové považováni za reálný fakt. V Číně je praktikován kult předků a to jen díky tomu, že se obecně věří, že tam mrtví žijí společně s živými. Například v Jižní Americe jsou zesnulí připomínáni v Den Zemřelých a u nás v České republice v Den Dušiček. Již tohle znázorňuje, že můžeme být ateisti, nebo věřící, ale náš svět je bezpochyby spjat se světem duchovním. Posmrtný život, záhady a spiritismus ovlivnil a inspiroval třeba i tvorbu mnoha umělců, spisovatelů, herců, režisérů a mnoha dalších. Důkazem může být nespočet natočených filmů s touto tematikou, namalovaných obrazů, anebo také právě pořízených fotografií.

1.2 Ilustrace, zachycující výjevy z onoho světa

Vznik fotografie a následné možné zachycení nejen paranormálních jevů na fotografický materiál bylo možné až v roce 1839. Proto si dříve museli umělci a ostatní lidé poradit dříve jinak se zobrazením viděného, reálného, sněného, nebo vymyšleného. V době před vznikem fotografie bylo k pořízení těchto jevů zapotřebí hlavně lidské zručnosti a kreativity a to prostřednictvím kresby, či malby.

V mnoha uměleckých, ale i právě spiritistických publikacích můžeme nalézt kresby či malby těchto paranormálních výjevů, které byly předchůdci pozdějším spiritistickým fotografiím.

Obr. 01.

Ilustrace z počátku 15.stol., kdy již byly zobrazeny duše zemřelých, které posmrtně stoupají vzhůru k nebesům.

obr. 02.

Vzestup Proroka Mohameda na nebesa (Aqa Mirak), 16. Stol. Tato malba zobrazuje tradiční chápání nebe.

Obr. 03.

Nad Městem (Marc Chagall, 1887-1985). Astrální tělo údajně ve spánku opouští naši hmotnou schránku a cestuje po světě.

Obr. 04.

Vzestup do říše Nebes.

Obr. 05.

Anděl.

Obr. 06.

Malba z egyptské hrobky zobrazuje božstva Isis, Osiris a Thotha, před nimiž stojí zesnulý – cca 2850 před naším letopočtem.

Obr. 07.

Ilustrace ze 13. století zobrazuje vstup dobrého člověka do nebe a hamižného člověka do pekla (Hebraica Romana Gallica)

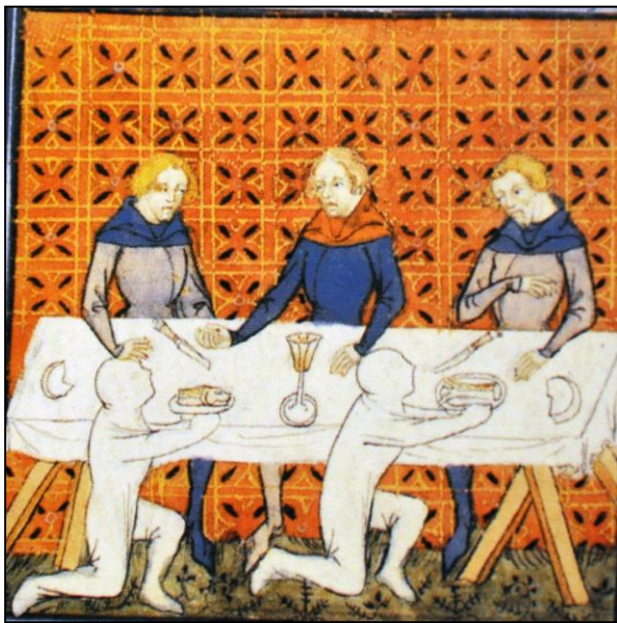
Obr. 08.

Neviditelný duch Guye z Corva (snad Simon Marmion, Flandry, 1474).

Obr. 09.

Samuelův přízrak v podobě ducha. Kayserchronik. (Bavorsko, mezi léty 1375 – 1380).

Obr. 10.

Poutník a zesnulí: typ fantom. Vilém z Diguilleville, Pèlerinage de vie humaine (14.stol.etí), Paříž.

Obr. 11.

Utopenec se zjevuje básníkovi Simonidovi. Boccaccio, Cas des Nobles hommes et femmes (15.století) Paříž.

Obr. 12.

Poutník a zesnulí, Vilém z Diguilleville, Pèlerinage de vie humaine (14.století), Paříž.

2 CO JE TO SPIRITISMUS

„Spiritismus je vědecko-filozofický systém, který se týká rozsáhlého úseku skutečnosti – jeho sympatizanti však nevytvářejí žádné náboženství, sekty, strany, či jakékoliv jiné organizace podobného charakteru.“ [3] [str. 466]

Název spiritismus je odvozen od latinského slova *spiritualit*. Jedná se především o nejrůznější formy komunikace s mrtvými, s duchy zemřelých. Spiritismus nemá žádná určená pravidla, příkázání, jež by bylo nutno přísně dodržovat. Nemá ani charakteristické elementy, které využívá například křesťanství – faráře, symboly, charakteristický oděv, svatostánky, rekvizity. Spiritistické bádání bylo započato Allanem Kardecem, jehož pět knih vydaných v letech 1857-1868 je považováno za základ spiritistického učení. Postupně na něj navázali řada následovníků. Spiritismus je věda, která směřuje až k parapsychologii a psychotronice. Objevují se zde jevy, které si i přes využití a znalost moderní a vyspělé technologie nedokážeme zcela vždy objasnit. Obecně vzato je toto hnutí založeno na přesvědčení, že za jistých podmínek se ještě žijící lidé mohou setkat s již lidmi zemřelými, tedy s jejich duchy za pomoci nejrůznějších spiritistických praktik. Mezi jedno z ústředních způsobů, jak se spojit se světem duchů, je využití prostředníka, tzv. média.

„Mezinárodní spiritistická rada, která je nejvíce reprezentativním formálním grémiem tohoto druhu, se skládá asi z třiceti národních organizací. Svědčí to o tom, že spiritismus je v současném světě široce rozšířen, jeho perspektivy se zvětšují, což je vnímáno jako pozitivní fakt zvláště v zemích třetího světa.“ [3] [str. 466]

2.1 Zrození spiritismu v Americe a dcery Foxovy

Nelze zcela přesně říci kdy a kde se zrodil spiritismus. Ale v odborné literatuře je uváděno, že spiritistické hnutí se stalo světově známým především díky rodině Foxových a to na jaře roku 1848 v Hydesvillu nedaleko Rochesteru ve státě New York. Ihned, co tato rodina na sebe upoutala oči veřejnosti, se neobešla bez kritiky církve. Ta měla nedůvěru v každém, kdo tvrdil, že komunikuje s duchy zemřelých osob.

V americkém Hydesville žil novinář Charles B. Rosna, kterého roku 1843 zastavili lupiči, když se vracel z práce. Požadovali od něj 500 dolarů. Jelikož jej odmítl vydat, zabili ho a jeho tělo ukryli ve sklepě blízkého domu. 11. prosince se do tohoto domu nastěhovala rodina Johna a Margarety Foxových. Manželé měli sedm dětí, z toho pouze dvě dcery,

kteřé stále vyrůstali s nimi v jejich domácnosti. Tehdy dvanáctiletá Cathie a patnáctiletá Margaretta.

12. května následujícího roku se v domě začaly dít podivné nevysvětlitelné události. Rodina byla vystrašena dotěrným klepáním na stěny a nábytek v jejich pokoji. Otec celý dům obešel, avšak příčinu klepání nenašel. Bouchání však nezmizelo. Vrátilo se následující noc a posléze se ozývalo i ve dne. Sousedé paní Foxovou ještě více znepokojili informací, že bývalí nájemníci rodina Weakmanových, se z domu odstěhovaly po dvou letech. Údajně kvůli rušivému a neustávajícímu klepání, které vycházelo ze zdím domu.

Nakonec se však tyto zvuky staly součástí života Foxových. Podivné zvuky pojmenovaly Mr. Splitfoot čili pan kulhavec. Rodina si později uvědomila, že tyto podivné události se dějí pouze v přítomnosti jejich dcer. Odvahu na navázání kontaktu s těmito zvuky dostaly dcery až následující den, čili 31. března. Podařilo se jim úspěšné „spojení“ mezi těmito jevy. Rodina Foxových vytvořila jakýsi dorozumivací jazyk, který jim umožnil získat zajímavé informace s „čímisi“ či s „někým“. Vše to začalo větou paní Foxové: „jsi-li duch, zaklepej dvakrát“. A ozvaly se dva údery.

Později se ukázalo, že tímto nevšedním způsobem klepání, se snaží na sebe upozornit duch zavražděného Charlese Rosny. Teprve 23. listopadu roku 1904 zveřejnil „The Boston Journal“ článek o nalezení lidské kostry v domě, který kdysi patřil Foxovým. Vskutku bylo ve výklenku ve sklepe nalezena kostra tohoto zesnulého muže.

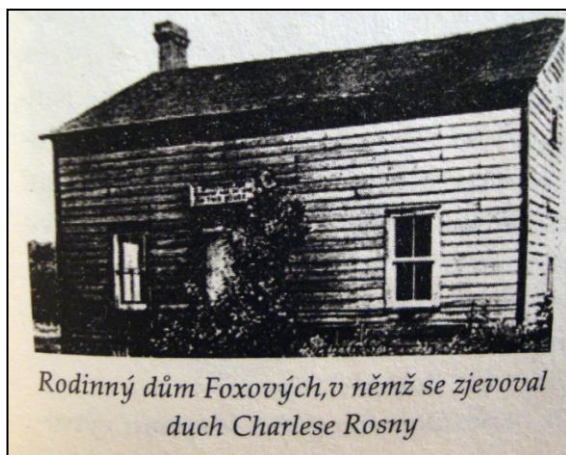
Od 4. dubna, kdy se Foxovi podělili o své útrapy v domě s jinými lidmi, byla rodina již na pokraji zhroucení především z nespočetné návštěvy novinářů a zvědavců. Byl zde i počáteční strach z těchto jevů. Přesto velká zvědavost zvítězila a vznikly první spiritistické seance. Již dříve se bratr Foxových, David, snažil dorozumívat s duchy s nakreslenou abecedou. První setkání spiritualistů se uskutečnilo 14. listopadu 1849 v Rochesteru. Děvčata se vydala na cestu po Spojených státech, kde za peníze demonstrovaly nadpřirozené jevy. Sestry Foxovy se staly slavné v celé Americe. Veřejná představení byla ve více případech přijímána s velkými ohlasy, ale také se našlo pár nepřiznivců těchto sester. Ti je obviňovali z podvodu nebo dokonce se spiknutí s ďáblem. Nejznámější verze událostí sester Foxových i celé jejich rodiny pochází z díla Charlese Richeta „Traité Metapsychique“ (Metapsychický traktát). A jedním z největších příznivců sester se stal známý novinář, vydavatel New York Tribune – Horace Greeley. Během života celé rodiny Foxových nastaly zvraty i podezírání o nepravosti a klamu ze strany protivníků. Lze se jen těžko

domnívat, zda-li šlo o podvod s klepáním, či nikoli. Avšak jedno je jisté. Dcery Foxovy se bezesporu zapsaly do historie vzniku spiritismu a spiritualistických hnutí.

Dům rodiny Foxových v Hydesville byste nyní hledali marně. Dům podlehl požáru v roce 1930, který založil dav podnícený kázáním metodistického pastora. Můžete však navštívit repliku domu, která byla postavena o několik let později ve spiritistickém centru v Lily Dale. V padesátých letech v něm bylo vybudováno muzeum.

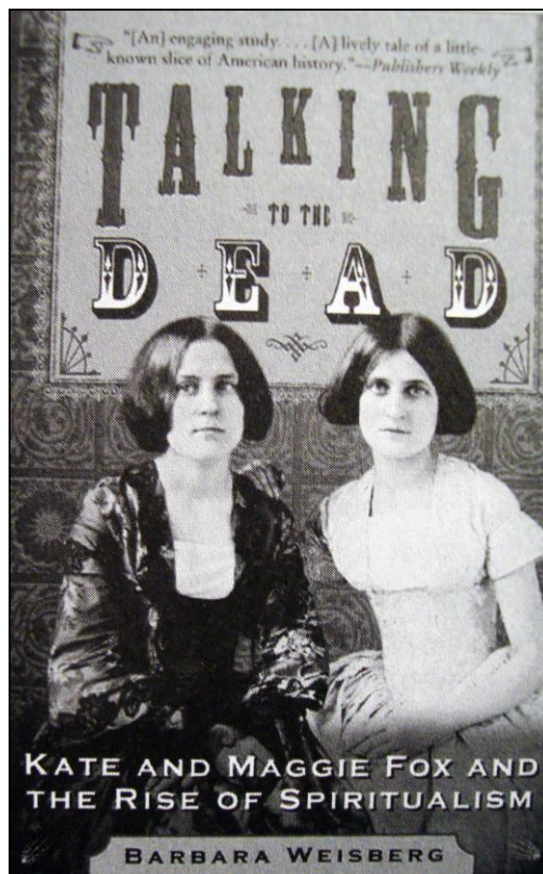
„Ve Spojených státech tyto známé události bezprostředně přispěly ke zrodu nové empirické vědy a morální teorie, z počátku nazývané nový spiritualismus. Rozdíly v názorech mezi „starými“ a „novými“ spiritualisty vycházely z odmítání těmi prvními možnosti reinkarnace duchů. Nový spiritualismus devatenáctého století, ve Francii nazvaný spiritismus, se tehdy stal rozsáhlým společenským hnutím.“ [3] [str. 20]

Ve finále se tato „věda duchů“ přenesla za oceán a doposud si získává nespočet příznivců.

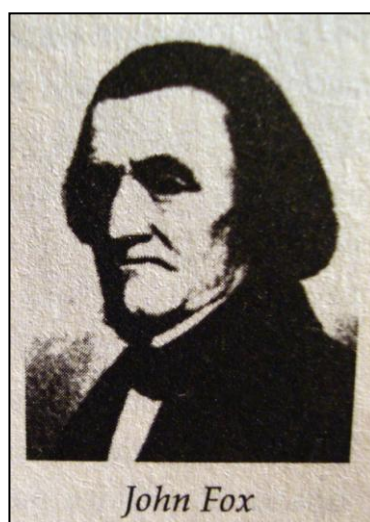
Obr. 13.

Spiritismus měl počátek 3.3. 1848 v tomto domě, tvrdil nápis pod fotografií v novinách vydávaných v americkém Newarku.

Obr. 14.

Na této fotografii sestry Foxovy

Obr. 15.

Na této fotografii manželé Foxovy.

Sestry Foxovy – zleva Maggie (Margareta), Ann Leah a Kate (Catherine).

Obr. 16.

Na této fotografii sestry Foxovy, Maggie, Ann Leah a Kate.

2.2 Spiritismus v Evropě

2.2.1 Francie

Spiritismu se poměrně rychle přesunul z USA do Evropy, především do Francie. Zde se stalo módou ve vyšších společenských kruzích, kde byly předmětem zájmu především spiritistické stolky, jimiž se komunikovalo s duší zemřelých. Mnohdy se spiritismus setkal, nejen v této době, s poměrně častým zesměšňováním, zpochybňováním a urážením celého samotného hnutí v očích veřejnosti. Ale také lze s jistotou říci, že se mnohdy stal naopak objektem zkoumání a zájmu pro mnoho vědců a známých vlivných osobností.

Jeden z prvních obdivovatelů a zájemce o spiritismus byl baron Louis de Guldenstubbé, narozen roku 1882. Ten se snažil vybudovat spiritismu cestu k veřejnosti především ve vyšších aristokratických kruzích. Svým dílem – *Pneumatologie positive* se snažil veřejnosti dokázat existenci spiritismu u všech národů, ve všech dobách existence. U nás byl znám především jako Ludwig von Guldenstubbe.

Naopak pojetím spiritismu, jako převtělováním duší se proslavil lékař Hippolyte-Léon Denizard Rival, známý pod jménem Allan Kardec.

Dalším velmi významným představitelem byl astronom a geofyzik Camille Flammarion. Ten se zasloužil především o zkoumání spiritismu a jeho problematiky vědeckými metodami.

Masovému rozšíření spiritismu pomohl osobní zájem císaře Napoleona III. Ten se sice se zpočátku o toto hnutí zajímal z negativních důvodů, kdy spiritistické seance nechával stíhat policií. Avšak později změnil na toto hnutí svůj názor a spiritistických seancí se začal osobně zúčastňovat. Později dokonce veřejně podporoval názory Allana Kardeca.

Zájem o spiritismus a jeho celé hnutí trval ve Francii až do roku 1870, do začátku francouzsko-německé války. Později se evropské vůdcovství ve světě spiritismu přesunulo do Velké Británie.

2.2.2 Velká Británie

Anglie byla pod vlivem spiritismu díky dvěma dámám, médiím, které přicestovaly z Ameriky pět let po hydevillském přízraku v domě Foxových. Paní Haydenová a Robertsová měly velký vliv na propagaci spiritismu k veřejnosti.

Jedním z velmi ústředních mezníků na poli spiritismu ve Velké Británii je především rok 1860, kdy byla v Londýně založena Progresivní spiritistická společnost. Ta měla dvě části své nauky. Jedna teorie se opírala o výklad z Bible, naopak ta druhá ji oponovala.

Podobně jako ve Francii i zde hráli velmi důležitou roli vlivní a zámožní lidé, celebrity a vědci. Svým vlivem, zájmem a nadšením šířili dál spiritismus nejen ve svých kruzích, ale také mezi prostý lid a širokou veřejnost. Nejdůležitější a neprogresivnější způsob propagace spiritismu, byl zájem o toto hnutí u dvora. Z mnoha literárních zdrojů je známo, že spiritistické seance u dvora bývaly velmi často a nesmírně v oblibě. Královna Viktorie byla dokonce skrze medium ve styku se svým zesnulým manželem, princem Albertem.

Dalším důležitým bodem pro rozvoj a rozšíření spiritismu bylo zformování instituce Dialektické společnosti v Londýně, roku 1867. Ta měla za úkol zkoumat tyto jevy spiritismu bez předsudků a zcela objektivně dle svých zásad. A následně o svých poznatcích informovat společnost. Zpočátku se správní rada domnívala, že se podaří spiritistické hnutí eliminovat. Avšak výsledný efekt byl zcela opačný. Paradoxně se díky této činnosti institu-

ce hnutí ještě více rozšířilo do povědomí veřejnosti. Vše se uskutečnilo pod vedením třiceti vědců, lékařů, advokátů a profesorů a třech dam. Včele s baronem Johnanem Lubbockem. Díky dvouletému bádání Dialektickou institucí se k lidem dostaly výsledky zkoumání a zprávy. Ty však nečekaně vyznívaly ve prospěch spiritismu. Respektive nepotvrzovaly klamnost jejich projevů. Od 26. ledna 1869 se tento výbor zabýval ověřováním všech možných úkazů a jevů, se kterými se měli tito svědci spiritistických seancí setkat. Mnoho těchto svědectví bylo výborem vyvráceno, některá naopak upoutala jejich pozornost. Bylo vytvořeno několika metod, které měly pomoci vyvrátit či naopak potvrdit pravdivost těchto úkazů. Jedna z praktikovaných metod se nazývala *Ex Occasione* (z nastalé skutečnosti, z faktické situace). Šlo o metodu, která zkoumala záhadu fyzikálních jevů. Především klepání, ťukání, praskání, či jiné samovolně vydávané zvuky ve stěnách či podlahách domu. Výbory se při pátrání a ověřování důkazů údajně řídily starým anglickým příslovím. *The proof of the puding is in rating* (puding zkoušíme tím, že ho jíme). To jim mělo pomoci vyvrátit, či potvrdit pravdivost jevů. Ve všech případech ověřování záhad spiritistických seancí se výbory snažily především vyloučit možnost předem připravených a ukrytých přístrojů, či jiných vynálezů. Ty by mohly být později ukryty v deskách stolů či jiného nábytku a vydávat různé zvuky, či jiné jevy. Většinou se všechna tato zkoumání komisí děla za použití plynového světla nad stolem. A pokud tomu bylo někdy jinak, celá zpráva byla zaznamenána do zvláštních protokolů. S bližším prostudováním tohoto zkoumání Dialektickou institucí, se můžete setkat v knize člena Královské společnosti vědecké v Londýně Williama Crookese – *Spiritismus a věda* anebo také v knize Camilla Flammari-ona – *Neznámé přírodní síly*.

Později byla roku 1875 založena další spiritistická společnost. Jednalo se o spiritistické hnutí, kterému dali angličtí spiritisti název Nová psychologická společnost velkobritská. O čtyři roky později založili ještě Řád Bílého kříže. Mnoho lidí mělo zásluhu o rozšíření tohoto hnutí ve Velké Británii. Avšak jedni z nejdůležitějších představitelů byli arcibiskup Whately, kancléř Lyndhurst, bývalý předseda vlády Gladstone nebo literát lord Bulwer-Lytton. I mezi těmi hlavními představiteli existoval jeden, který měl nesmírnou zásluhu na šíření celého spiritistického hnutí. Tím ústředním představitel byl bezpochyby známý spisovatel sir Arthur Conan Doyle. Vyznávání spiritismu si ve Velké Británii zachovalo na rozdíl od Evropy svoji odlišnou podobu. Bylo to především díky jeho přijetí z Ameriky a nezájem o podobu spiritismu evropského.

2.2.3 Německo

Spiritismus se do Německa dostal v březnu roku 1853, díky zásluze dr. Andree z Brém. Roku 1852 se již na univerzitě v Heidelbergu odehrávaly tajné seance se spiritistickými stolky. Ty se později tak jako v již zmiňovaných dřívějších zemích staly módním hitem u veřejnosti. V Německu to bylo především v berlínských restauracích.

Jedno z ústředně důležitých děl, které pomohly k propagaci spiritismu přispěl i spis. Jednalo se o třinácti svazkové dílo, *Archiv životního magnetismu*. Ten podepsali zejména Kieser, Wohlfart, Weisenbergský, Kerner a další. O další dílo, které pomohlo „nezhasnout“ spiritismu, *Křesťanská mystika*, se zasloužil teolog Johann Joseph Görres.

Velmi důležitým představitel hnutí byl přírodní vědec, baron Karl Ludwig Freiherr von Reichenbach (1788 – 1869). Ten se snažil nadpřirozeno objasnit hypotézou o existenci všepřonikajícího fluida, které posléze pojmenovat Reichenbachův ód.

Další významný představitel tohoto hnutí je univerzitní profesor v Mnichově, Carl du Prel (1839 – 1899). Mezi německými spiritisty doslova zazářil svoji literární tvorbou - *Filosofie mystiky*, *Monistická nauka o duši*, *Mystika starých Řeků*, *Studie z oboru okultních věd* a u nás velmi známým beletristickým dílem *Kříž nad ledovcem*, kde shrnul okultní nauky. Díky svým příspěvkům ve spiritistických časopisech přispěl k velké popularizaci hnutí v německé společnosti.

Z mnoha literárních zdrojů lze však s jistotou říci, že za zakladatele německého hnutí spiritistů – vědy o duchách, lze považovat ekonoma, ale i autora náboženských děl, Heinricha Junga Stillinga. Ten ve svém díle *Teorie duchovědy* rozeznával trojí bytí člověka: tělo, duši a ducha.

2.2.4 Spiritismus v Českých zemích

Spiritismus se do českých zemí dostal až v době, kdy už dávno byl ve světě rozšířen zájem o esoteriku různých směrů. Český spiritismus se hlavně prolínal s astrologií, magií, se vším, co mělo společného s věštěním a mystikou. Také se hodně praktikovala hypnóza a jasnovidectví. Zajímali jsme se o Kardecovu verzi spiritismu z Francie, obohacenou o učení o reinkarnaci.

Prostřednictvím spiritistického hnutí u nás, se postupně do podvědomí lidí dostalo učení o buddhismu. Spiritistům se v naší zemi říkalo různě. Mediáni, duchaři anebo spirité. Čeští spiritisté rádi vzpomínají věšticí kněžnu Libuši, či spiritistické sezení Johna Dee na Pražském hradě, kdy byl jako médium použit Edward Kelly. Mnoho zastánců moderního spiritismu však tvrdí, že právě toto období je spjato se slavným médiem jménem Henry Slade. Ten dokázal oklamat zrak mnoha diváků, dokonce i ty, jenž ho zkoumali pomocí vědeckých metod.

V Čechách se spiritismus ujal zejména v oblasti Podkrkonoší. Bylo to způsobeno hlavně tím, že místní obyvatelé zde odjakživa provozovali podivné čarování, věštění, zařívání a další praktiky.

Za ústředního spiritistu u nás je považován bývalý továrník Ignác Ettrich u Trutnova. Ten spolu s ostatními lidmi, především spolu s továrníky záměrně šířili spiritismus mezi prostý lid. I taková učení té doby měla mít za následek odvrácení sociální nespokojenosti.

Až na tisíc lidí se v roce 1902 hlásilo ke spiritismu. Bylo to na Jilemnicku, v lokalitě, kde byl spiritismus v Čechách nejvíce rozšířen a praktikován. V 80. letech 19. století byly podniknuty první veřejné seance na našem území. Ty byly pořádány z velké části Ettrichem a z iniciativy jeho příznivců, jako byl například Antal Stašek (vlastním jménem Antonín Zeman). Ten totiž díky své advokátské praxi v Podkrkonoší začal psát do časopisů Květy – Osudy prvních českých „duchověrců“. Tyto prózy byly posléze publikovány v trilogii Blouznivci našich hor (1895).

Mezi další významné české spiritisty se zařadili Alois Ševčík, Karel Sezemský a lékař František Škola. Ten vzbudil velký zájem o spiritismus ve společnosti díky vydání sedmi svazků Spiritistické knihovny. František Pavlíček se zasloužil o rozšíření tohoto hnutí k veřejnosti především díky překladu a vydání Kardecovy Knihy duchů pod názvem Spiritistická filosofie. Posléze po této události začal vycházet první československý spiritistický časopis Hvězda záhrobí.

První veřejná schůze spiritistů v Bartolomějské ulici v Praze se konala 2. června 1895 [26]. Hned od počátku bylo hnutí pod velkým tlakem církve, zejména katolické. Roku 1889 se u nás ke spiritismu hlásilo na 60 tisíc vyznavačů, avšak ještě netušili, že jejich seance mají být brzy zcela potlačeny. Téhož roku byl totiž na příkaz biskupa Brynycha zaslán list vládě s požadavkem přísného zákroku proti tomuto hnutí a jeho příznivcům.

Také díky papeži Lvovi XIII. (1878–1903) se ostatní vyznavači spiritismu setkali se stejnou nepříznivou situací v celém světě. Jeho příkázání měla za následek veřejný zákaz spiritistických setkání, jak v soukromí doma, tak i na veřejnosti. Nedodržení tohoto zákazu mělo být trestáno vysokou pokutou, či dokonce vězením. I přes veškerou snahu církve zničit spiritistické hnutí byl následek zcela opačný. Lidé začali mít ještě větší chuť spiritistické hnutí a seance praktikovat. Koneckonců církevní odpor ke spiritismu je znám i v dnešní době. Se vznikem 1. Republiky se přeměnil i spiritismus u nás a to na tzv. spolky. Členové těchto spolků, jakož byly například spolek Pravda z Plavy a Pražský život, se kromě pravidelných schůzek a seancí účastnily také dalších aktivit. Pořádaly pravidelné přednášky, výlety a vzájemně se mezi členy navštěvovali. Na těchto spiritistických seancích byly často vystavovány kresby, které vznikly rukou médií. Spiritistická kniha, *Knihy života a moudrosti*, vznikla při příležitosti seancí spiritistů, které do svého domu pravidelně zval vášnivý spiritista Ing. Václav Havel, dědeček prvního českého prezidenta.

V roce 1929 bylo na našem území zaznamenáno více než 300 000 spiritistů. Díky velkému zájmu o toto hnutí, začalo v Čechách počátkem 20. století vycházet řada periodik a knih, jakož byly například: *Člověk a příroda*, *Nové Slunce*, *Proč žijeme*, *Nové rozhledy*, *Duch pravdy*, *Světlo*, *Stopy duše*, *Cíl života* a mnoho dalších. Například naše periodiky vydávané i v USA, jako byl *Posel světla* a *Američan* byly velmi oblíbeny u americké veřejnosti. Spiritisté měli velký zájem také o knihy okultní a mystické nevyjímaje. Takových publikací vyšel nespočet. Menší zvrát v hnutí spiritismu mělo za následek učení protagonistky Pavly Moudré. Ta seznámila českou společnost s teozofickým hnutím, což mělo pro mnoho spiritistů větší intelektuálněji myšlenku. Proto mnoho protagonistů přešlo k tomuto hnutí, nebo se věnovalo alespoň oběma najednou.

S příchodem německého nacismu, kolem 30. a začátkem 40. let minulého století, muselo spiritistické hnutí ukončit všechny svoje aktivity. Po nástupu bolševismu nastala doba útlumu. Celková publikační činnost a propagace byla po roce 1948 zakázána. Dokonce i tematická literatura byla odstraněna z knihoven. Mnoho protagonistů se však i nadále tajně scházelo dál. Například v Českém ráji, kde je dnešní muzeum v Nové Pace s dlouhodobou expozicí věnované právě spiritismu a také sbírce mediálních kreseb. V dnešní době se s českými spiritisty můžete setkat především v podobě sekty vyznávající pravidla Kardecismus, učení Allana Kardeca. Tato sekta má však oproti časům minulým zanedbatelný počet členů.

2.2.1 Konec 19. století

80. a 90. léta minulého století znamenala pro spiritismus velký útlum. K tomu došlo především díky vzniku nových technologií a neustále se vyvíjející vědě. Nejen ta pomohla odhalit a usvědčit z podvodu mnoho známých médií, což mělo neblahý vliv na víru ve spiritismus v očích společnosti. Situace takto odhalených falešných spiritistů mělo za následek „pád důvěryhodnosti“ dalších aktivistů hnutí. Usvědčení spiritisté z podvodu se obvykle i nadále předváděli, avšak nyní již na úrovni cirkusových vystoupení. Tím vším snižovali celé spiritistické hnutí a jejich učení.

Proto se posléze začal praktikovat spiritismus jako „čisté učení“ bez materializačních projevů. Toto spiritistické učení hlásal především Allan Kardec. I přesto se mnohokrát znovu a nespočetně odehrávaly scénky s levitujícími stolky a věcmi během seancí. Sice se už nevznášely tak vysoko jako dříve, ale nebylo žádnou výjimkou, že se předměty pohnuly, nebo vznesly alespoň o pár centimetrů.

3 PŘEDPOKLADY SPIRITISTICKÉ FOTOGRAFIE

Předpokladem k zachycení podobizny zemřelého na fotografický, či jiný světlocitlivý materiál, je zapotřebí splnění hned několika kritérií. Ovšem k následnému vyfotografování ducha zemřelého, či spiritistických seancí a k jejich objasnění pravdivosti či nereálnosti je nejdříve nutno tohoto ducha „přivolat“ zpět na náš svět. Jak lze toho docílit a která kritéria se musejí splnit, to se dozvíte v následující kapitole.

3.1 Médium – nezbytný prostředník pro komunikaci s mrtvými

V historii jsme se mohli seznámit s mnoha médii různého druhu. Ať již se jednalo o šamany, kněží, či dokonce čarodějnice, všichni měli něco společného. Tvrdili, že mají moc komunikovat se zemřelými. Po nevěštní události sester Foxových, začaly být pořádány spiritistické seance nejen po celé Americe, ale později i po celé Evropě. Média nelze rozpoznat podle nějakých materiálních známek. Jedná se o lidi, kteří jsou nezbytnou součástí procesu, který vede k přivolání ducha zemřelého na tento svět. Ať již v dobách minulých, či v současnosti, se neustále lidé snaží tento proces zachytit. Tím chtějí široké veřejnosti prokázat, že věci mezi našim životem a tím posmrtným existují. „Medijnost představuje jednu z rozvinutých funkcí duchovního těla, založenou na nejčastěji záměrně usměrněném vysílání energie nebo jejím spojením s energiemi nehmotných bytostí (duchů, anebo duchovních těl jiných lidí). Tato funkce může být vrozená a rozvinutá ve vhodném období či získána následkem závažných změn v hmotném těle, pojících se s poruchami fungování duchovního těla.“ [3] [Str. 314]

Nelze přesně říci, v jakém období věku se lidé stávají médii ale z knih o spiritismu vyplývá, že se to nejčastěji děje v období dospívání. Medijní schopnosti mohou mít také zvířata. Vědecké zkoumání objasnilo, že aby teoreticky mohlo dojít ke kontaktu média s duchem, musí se tzv. sjednotit duchovní těla. Nebo-li pokud nedojde ke srovnání vibrací energetických vln vysílaných oběma organismy, nedojde ke komunikaci s duší zemřelého.

Být médii nemusí být nic lehkého, či dokonce nic zdravého. Pokud je člověk jako médium „nevyzrálý“ a slabý, může dojít následkem spiritistické seance k onemocnění, či dokonce k úmrtí. Média můžeme rozdělit zhruba do dvou skupin. První skupinu tvoří média, napomáhající vzniku pohybů předmětů v místnosti, optických jevů či zvukových jevů. V druhém případě dokážou komunikovat se zemřelými pomocí různého typu slovních informací, či pomocí kresby nebo mechanického typu – s využitím elektronické apa-

ratury, jako jsou fotografické přístroje, diktafony a jiné přístroje. Obecně se však jednotlivé schopnosti médií kříží, proto je běžně nedělíme do žádných skupin.

3.2 Spiritistické seance

Za vznik spiritismu je považován rok 1848 a od té doby se spiritistická hnutí rozšířila do celého světa. Spiritistické seance jsou vedeny médii, což jsou lidé, kteří jsou obdařeni těmi správnými schopnostmi k hovorům s duchy. Seance běžně probíhají za účasti několika lidí, kteří si sednou ke kruhovému stolu. Ten se využívá k zesílení energie a zvýšení šance na přivolání energie a tím i ducha. Pokud je energie dost silná, tak může dojít k tzv. materializaci energie.

Mnoho neobjasněných záhad vzniklo po praktikách spiritistických seancí 19. století, kdy například jedny z nejzáhadnějších byly i tzv. otisky. Přivolaný duch měl prý otisknout svoji ruku, či dokonce tvář do předem připraveného roztaveného parafínu. Po seanci se tyto vzniklé otisky vyplňovaly sádrou, což mělo později sloužit jako zhmotnělý důkaz existence ducha.

Další ze spiritistických praktik byla i materializace. Může se zde jednat o materializaci částečnou, tak i celých pohybujiících se postav. Vzniká pomocí bílé či šedé látky, známé jako ektoplazma. Ta vycházela během spiritistické seance z těla média. Byla velmi často oblíbená k zaznamenávání, jelikož byla velmi dobře viditelná a dala se snáze vyfotografovat. Z této látky se údajně mohou vytvářet pozemská těla zemřelých osob.

Spiritistická tabulka sloužila jako běžně používaný prostředek ke spiritistickým seancím. Jedná se o nástroj, který je používán hlavně k hledání informací z nehmotného světa. „Ouija Board“ byl běžný název pro tuto tabulku, který vznikl kombinací dvou slov. Francouzského slova oui a německého ja, které ve výsledném překladu znamenají ano. V podstatě se dá říci, že se jedná o komerční, velmi oblíbený předmět.

„Duše poté vedla lidskou ruku a ona malovala, dokonce se mohlo jednat o sedmileté děti i starce. Technikou volné ruky lidé vytvářeli nejrůznější obrazy provedené olejovými barvami, vodovými nebo i uhlem. „Obrázky mají znázorňovat bytosti z jiných světů, astrálních světů. Těch je několik a na různém stupni vývoje. Jsou to zvířata, rostliny a na některých můžete vidět i názvy.“

Obr. 17.

Spiritistická tabulka

Obr. 18.

Medium Eusapia Palladinová dramatickým způsobem levituje stůl při seanci konané v domě francouzského astronoma Camille Flammariona v roce 1898.

Obr. 19. Na fotografii během spiritistické seance zachycena údajně ektoplazma. Fotografie pořídil neznámý autor.

Na této fotografii můžete vidět muže uprostřed, který údajně zpochybňoval temné síly a takhle se mu to během spiritistické seance vymstilo. Fotografie pochází z neznámé knihy, která byla zakoupena v Berlíně panem Balderem Olrikem. Ta mu byla později z domu odcizena. Fotografie se však dochovala díky reprodukci fotografií, kterou majitel dříve pořídil. Zda-li se zde jedná o nemanipulovanou spiritistickou fotografii lze jen těžko soudit.

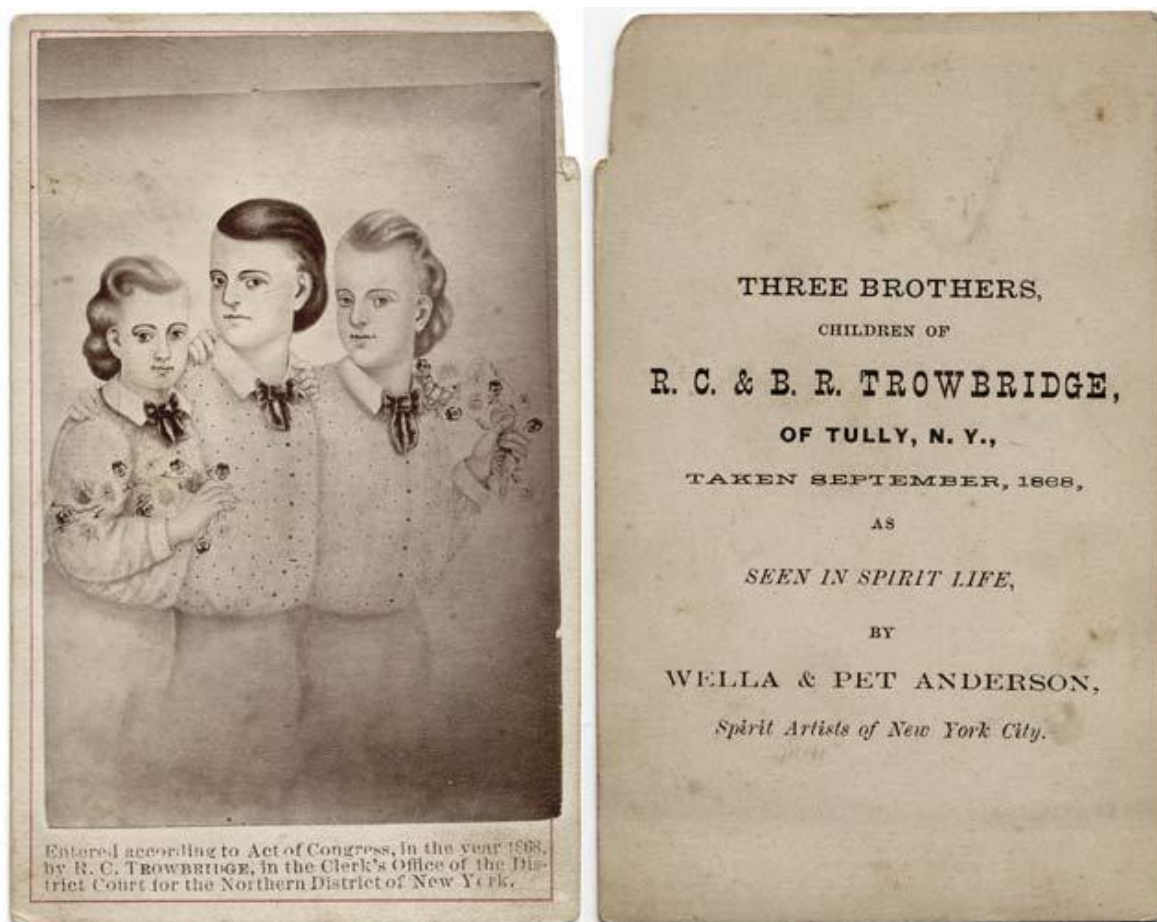
3.3 Mediální kresba, předobraz fotografie

Jedny z hlavních motivů mediálních kreseb jsou motivy nadpřirozených nerealistických objektů. Ty mohou být buď ze světa lidí, zvířat, ale i rostlin. Na kresbách se zpravidla objevují neznámé tvary rostlin i živočichů. Běžně zobrazovány jsou ale i ornamenty, vzorce, symboly, které vynikají silnou fantazií. Během kresby či malby se takto vzniklé obrazy vyvíjejí takřka samy a o jejich přesném významu nemají samotní autoři ani ponětí. Toto mediální kreslení je v podstatě typ meditace, při které médium zaznamenává různá sdělení. S mediální kresbou také blízce souvisí i mediální, často nerozluštitelné písmo.

Obr. 20.

Jeden z exponátů mediálních kreseb, které si můžete prohlédnout v městském muzeu Nová Paka.

Obr. 21.

Na tomto obrázku jsou zachyceny podobizny tří zesnulých bratrů z New Yorku. Kresby byly pořízeny v září roku 1868. Jen stěží si dovedeme představit, jak moc tyto kartičky podobenek znamenaly pro rodiče, kteří ztratili tři děti.

3.4 Působení ektoplazmy. První záznamy spiritistické fotografie.

Většina běžných lidí není obdařeno schopnostmi vidět komunikaci se zemřelými během spiritistické seance. Proto jim nezbývalo nic jiného, než-li danému médiu důvěřovat, či nikoli. Existuje ale přece jeden druh médií, kteří dokážou přivolat ducha tak, aby ho se zúčastněných spatřil každý. Jedná se o působení tzv. ektoplazmy, která vychází z nehmotného těla samotného média.

„Termín se používá v biologii, jedná se o cytoplazmu umístěnou těsně pod povrchem buňky. V parapsychologii se ektoplazmou nazývá záhadná substance, viditelný výron jakési bělavé hmoty z těla média při spiritistických seancích. V určité vzdálenosti od těla nabývá podobu; vytváří končetiny, obličej a dokonce celé osoby, čili přízraky.

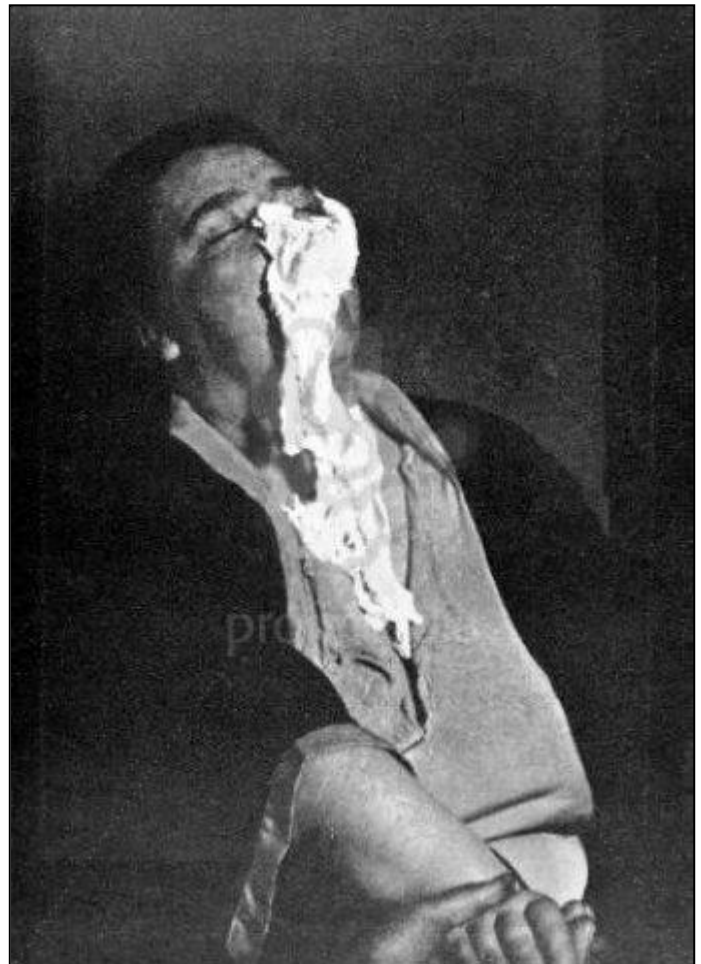
Tato hmota při silném osvětlení rychle mizí a o její podstatě není nic známo.“ [27]

Při takové seanci se údajně duch odívá do této látky, čímž vzniká tzv. hmotná verze nehmotného ducha. Tak ho přítomní účastníci seance mohou vidět, fotografovat, či dokonce se ho mohou dotýkat. V celé doposud známé historii seancí docházelo zcela běžně k odhaleným podvodům tohoto typu. Mnohdy během seance po zhasnutí světla, se sama média vydávala za přivolané duchy z onoho světa. K nejvěrnějšímu napodobení ekto-plazmy používaly materiály jako byl mušelín, nebo také jiné lehké gázovité materiály, které měly také posloužit, jako ekto-plazma. Tímto způsobem bylo pořízeno nespočet pochybných duchařských fotografií. Zda-li se jedná vždy o podvod, se můžeme pouze domnívat.

Obr. 22.

Tato fotografie ekto-plazmy byla pořízena neznámým autorem.

Obr. 23.

Ekto-plazmatický fenomén vyfotografován během Winnipegské seance v září roku 1928. Médiem byla Marie M.

Obr. 24.

Tato fotografie ektooplazmy byla pořízena opět neznámým autorem.

Obr. 25. a 26.

Na zdejší fotografii je zachycena Dorothy Hendersonová s vycházející ektooplazmou z jejího těla. Na druhé fotografii můžeme vidět společně s Dorothy i kontrolory, kteří měli potvrdit pravdivost dění. Aktérka se zde s kontrolory drží za ruce, aby vyvrátila možnou manipulaci a podvrh.

Obr. 27.

Detail fotografie Dorothy Hendersonové.
Neznámý autor.

Obr. 28.

Na zdejší fotografii je zachycena žena, médium,
Mary Marshalová. Snímek byl pořízen sirem
Arthurem Conanem Doylem, který sám osobně
věřil ve spiritismus.

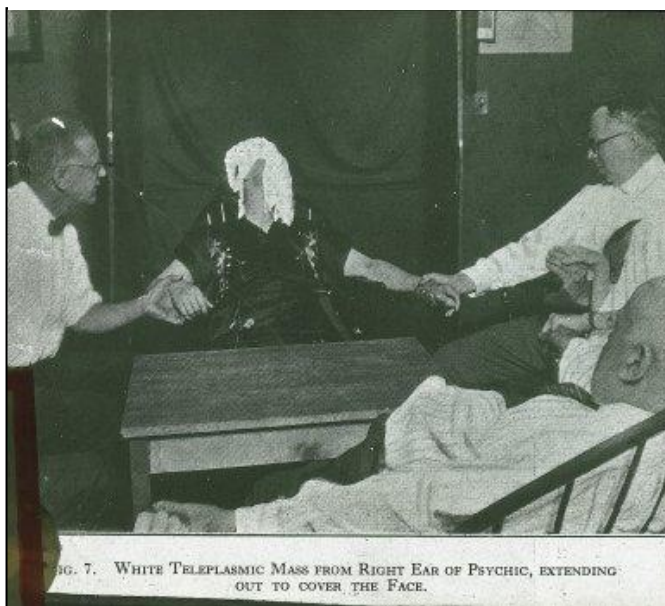
Obr. 29

Fotografie neznámé ženy
s ektoplazmou.
Autor snímku je také neznámý.

Obr. 30

Na fotografii je zachycen neznámý muž s ekto plazmou. Snímek je se sbírky: Rhine Research Center archives. Fotograf snímku opět neznámý.

Obr. 31

Na této fotografii je údajně zachycena bílá ekto plazma, vycházející z pravého ucha fotografovaného média. A následně zakrývá celý jeho obličej.

Obr. 32

Na zdejší fotografii je zachyceno médium, které produkuje ekto-plazmu. Následně přihlížejícím kontrolorem, Harrym Price, bylo zjištěno, že se jedná o podvod. Žena měla schovávat v ústech, dokonce i v nose složené pásky síru. Ten byl předem upraven světélkující barvou a následně akterem dramaticky vyzvracen během seance.

Fotografii pořídil Harry Price.

Obr. 33

Zde můžete vidět jednu z fotografií pořízenou před rokem 1944 použitých k trestnímu stíhání média z podvodů a manipulací se spiritistickou fotografií. Na této fotografii byla objasněna zmanipulovaná ekto-plazma. Jednalo se o plastovou panenku Baby Doll.

Fotografie pořízena neznámým autorem, nejspíš členem komise tohoto procesu.

Údajně jedna z posledních médií schopná vyvolávat fyzickou podobu duchů byla Helen Duncanová, narozena ve Skotsku roku 1898. Ta byla dokonce ve 40. a 50. letech minulého století stíhána policií a obviněna z čarodějnictví. A stala se tak poslední britskou občankou, kterou tento krutý osud také zastihl. Helen Duncanová si odpykala svůj trest ve věznici Holloway. Spiritisté tohoto hnutí byli šokováni tímto nekompromisním verdiktem a požadovali změnu zákona, aby již v budoucnu nemohlo dojít k podobnému stíhání osob. Helen se cítila nespravedlivě odsouzena a cítila zášť, ale také pociťovala nadšení z chování a veřejné podpory ostatních spiritistů. Po propuštění z vězení se věnovala již jen soukromým spiritistickým seancím. Rok 1951 bylo důležité datum pro toto hnutí. Změnil se zákon.

Stíhání z čarodějnictví bylo zrušeno a bylo nahrazeno zákonem o podvodném jednání s přenosnými nosiči. Helen se problémy s policií už nikdy nezbavila. Podle několika literárních zdrojů zavinila její smrt právě tehdejší policie. Ta udělala na její spiritistickou seanci razii. Helen byla zrovna vyrušena při ektoplazmě, kdy komunikovala s duchem zemřelého. Ten následkem přerušení policejním zásahem této seance velmi rychle opustil spojení s médiem a to Helen nesmírně vyčerpalo. Údajně na tak silné vyčerpání organismu po pár týdnech umírá.

4 KOMUNIKACE S DUCHY V 19. STOLETÍ

Již Thomas Edison se pokusil sestrojít přístroj pro komunikaci s duchy již v 19. století. Bohužel se mu to nepodařilo a teprve roku 1959 se švédskému filmovému producentu Friedrichu Jurgensonu podařilo nahrát na magnetický pásek podivuhodné hlasy. Jurgen po bližším zkoumání zjistil, že se jedná o hlasy jeho mrtvých přátel a příbuzných. Později jeho celá studie byla zveřejněna v knize *Hlasy z vesmíru (Voices from Universe)*. Tato událost nenechala mnoho vědců v klidu, ale také se ihned ozvalo nespočet odpůrců. Tak jak tomu bylo se vším, co vždy souviselo se spiritismem a paranormálními jevy.

Ačkoli tyto experimenty mnoho lidí zaujaly, poukázaly pouze na zvláštní slovní spojení a záhadná slova. K odhalení celého tajemna přišel vynález George Meeka z roku 1977. Tento bohatý americký vynálezce sestrojil tzv. přístroj pro oboustrannou komunikaci s mrtvými. Nejen tento další vynález nám dokazuje pouze to, že lidé odjakživa pátrali a zajímali se o posmrtný život. Pro tuto komunikaci s duchy byl sestrojen přístroj, který nesl název *Spiricom*. Jméno bylo odvozeno od slov Spirit Communication – tedy komunikace s duchy. Opět mnoha lidmi byl považován za pouhý podvod. Avšak na Meekovi úspěchy a vynálezi se i přes mnohou kritiku rozhodli navázat badatelé v celé Evropě. Nejen tedy prostřednictvím spiritistických seancí a spiritistických tabulek a fotografií, se lidé snažili komunikovat se světem zemřelých. Vynálezci se snažili využívat všechny tehdy dostupné technologie ať již z jejich prvotního účelu vyvrácení či potvrzení těchto jevů.

4.1 Novodobá Média Noemovy Archy (Noah's Ark Society)

I v dnešní době máte možnost se setkat s médii a spiritistickými seancemi. Celé toto hnutí je podporováno sdružením s názvem *Noemova Archa (Noah's Ark Society)*, která má ve svém programu jedině. Snaží se prokázat existenci posmrtného života a jeho možného vidění v tomto světě. Společnost vznikla 25. dubna 1990 v Derbyshire, v Anglii. George Granley, jeden z ústředních činitelů této organizace hovoří o nepochybných důkazech existence duchů. Jako příklad uvádí, kdy se médium při spiritistické seanci podařilo přivolat a zhmotnit trojrozměrné duchy na tak dlouho, že jej přítomní lékaři mohli prozkoumat. Jednu takovou seanci popsal i doktor Douglas Baker. Ten tvrdí, že se během obřadu zjevilo

hned několik bytostí, kterým byl schopný údajně i nahmatat tep. Zda-li se i v tomto případě jedná o klamstvo, se můžeme i nadále pouze domnívat. Lze však s určitostí říci jedno. Díky stále novějším a preciznějším technologiím fotografického snímání, jakož je infračervená fotografie či fotografování na velmi citlivý film, lze odhalit četných podvodů, které nebyly možno v minulosti poodkrýt.

5 HISTORIE A VZNIK SPIRITISTICKÉ FOTOGRAFIE

5.1 První duchové na fotografiích

Obr. 34.

Údajně první zaznamenání duchové na fotografiích.

První povedené spiritistické fotografie vznikly spíše souhrou náhod. Mnoho takových fotografií vzniklo díky použití ještě tehdy méně citlivých fotografických materiálů na světlo a v důsledku nutnosti dlouhé expozice nespočetně krát docházelo k tzv. „duchům“, rozmazaným postavám na fotografiích. Vše bylo způsobeno pohybem člověka při dlouhé fotografii a tím nebylo tělo fotografovaného ostře a viditelně prokresleno, jako byla například okolní architektura či jiné předměty v zachyceném prostoru. Člověk se na takovém snímku ve finále zobrazil jako průhledně rozmazaný. Ten stejný efekt naleznete i na detailu fotografie výše, která byla pořízena londýnskou Stereoskopickou společností.

5.2 3D fotografie nebo stereo fotografie pro pobavení

3D fotografie nebo stereofotografie spočívá v možnosti spatřit fotografovanou scénu nikoli plošně, ale v celé její hloubce. Při stereofotografii se využívá již dlouho známého jevu vizuálního vnímání, při kterém lidské oči, zornice běžně vzdáleny asi 6,5 cm od sebe, snímají dva mírně posunutě záběry tohoto stejného fotografovaného objektu. Finální dojem 3D fotografie vzniká až v našem mozku. Je to vytvořeno tím, že každé naše oko vidí obraz mírně posunutý. Následně z těchto dvou obrazů se v našem mozku složí prostorový vjem. Stejně principy tedy využívá i prostorová fotografie, která je pořízena dvěma fotografiemi snímanými ve stejný čas, přičemž jsou objektivy od sebe vzdáleny přibližně stejně jako naše lidské oči.

Takový typ fotografií vznikl za pomoci stereofotoaparátu. Ten má dva stejné objektivy, synchronizovanou závěrku, clonu i ostření. Takových sériově vyráběných filmových stereofotografií existuje celá řada, například *Sputnik*, *Stereomikroma*, *Viewmaster* a další. Již roku 1839 byly pořízeny první stereofotografie a v roce 1841 byly následně vystaveny v Bruselu.

Jistý druh stereoskopie pro pobavení měl na svědomí již zmiňovaný Sir David Brewster, který roku 1856 začal vytvářet i tzv. stereofotografie pro pobavení. Jeho náměty se pro tuto zobrazovací metodu staly „duchové“, kteří se začaly objevovat na stereoskopických pro pobavení. Toto období se dokonce nazývalo „The Ghost in the Stereoskop“, nebo-li duchové ve stereoskopii. Zatímco Brewster měl pouze zájem pobavit diváka a v podstatě vytvořit tzv. fotografický trik, naopak ostatní lidé v tom spatřovali rostoucí zájem o paranormální jevy. Někteří dokonce takto vzniklé fotografie považovali za potvrzení existence duchů. Možná právě tyto hrátky Brewsterových fotografií inspirovaly nadšence a věřící v paranormální jevy. Každopádně lze s jistotou říci, že fotografování „neviditelného“ se stalo velmi oblíbeným žánrem k pořizování fotografií. Asi největší ohlasy spiritismu byly známé v 19. století.

V Brewsterově kapitole XIV o stereoskopii se můžeme dočíst o možném využití tohoto fotografického vybavení i pro pobavení. Pro tyto účely nás může fotograf provádět i do oblastí nadpřirozena. Jeho umění mu umožňuje duchovní vzhled k jedné nebo více z jeho postav a tím je tzv. vystavovat jako „řídý vzduch“ uprostřed tuhé reality stereoskopických obrázků. K výrobě takového snímku pro pobavení dochází celkem jednoduše. Při snímání musí být portréty fotografovaných správně exponované a s výrazem, který lze

předpokládat pokud by jejich vidění „ducha“ byla skutečná. Duch se v takovém případě nafotí tak, že ženská, či mužská postava musí být především vhodně oblečená na takový záměr. Během expozice se pohybuje po místnosti až na místo určené a pak zůstane nehybně stát po několik určených sekund. Pokud tato „operace“ byla provedena správně, všechny objekty či fotografování bezprostředně za touto smyšlenou postavou budou vidět skrze ní a ona bude mít vzhled vzdušné osoby na rozdíl od ostatních prvků na fotografii.

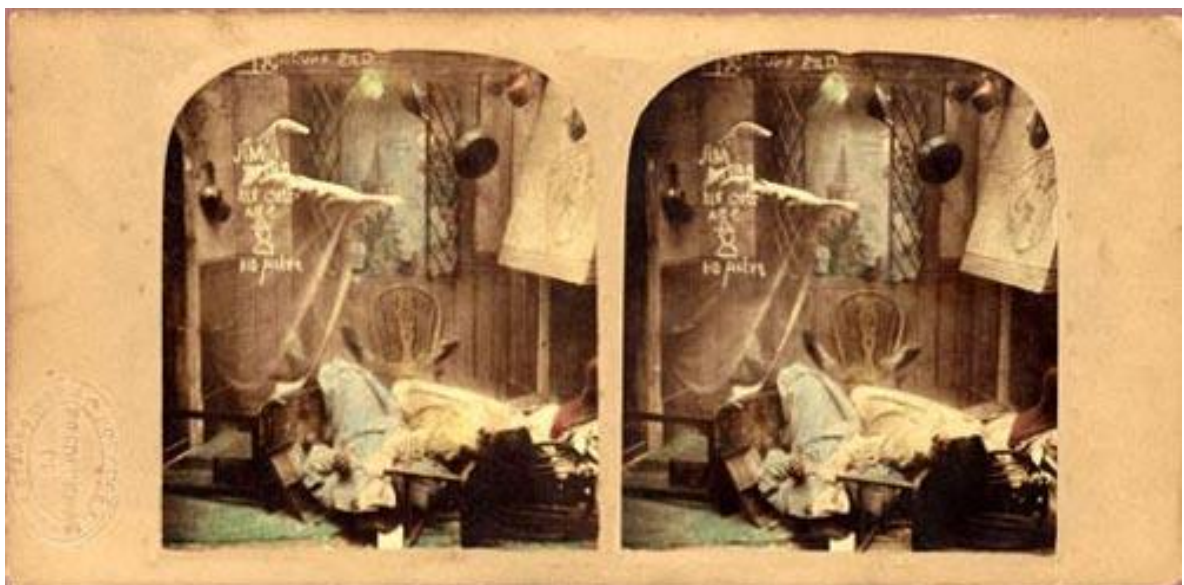

Obr. 35.

Na zdejší fotografii je sir David Brewster.

Autor fotografie je neznámý.

Zde lze vidět ukázky Brewsterových stereoskopií se spiritistickou tematikou pro pobavení:

Obrázky č. 36 - 43. ze strany 47. - 49., duchové na stereoskopii.

Na zdejších stereoskopických snímcích můžete vidět netradiční spiritistickou tematiku. Tyto fotografie sloužily výhradně k pobavení diváka.

Duchové mohou být také více přátelští, tak jak je můžete vidět zde na poslední stereoskopické fotografii z typické Viktoriánské scény. Jsou zde zobrazeni andělé, kteří mají ochraňovat děti během jejich spánku.

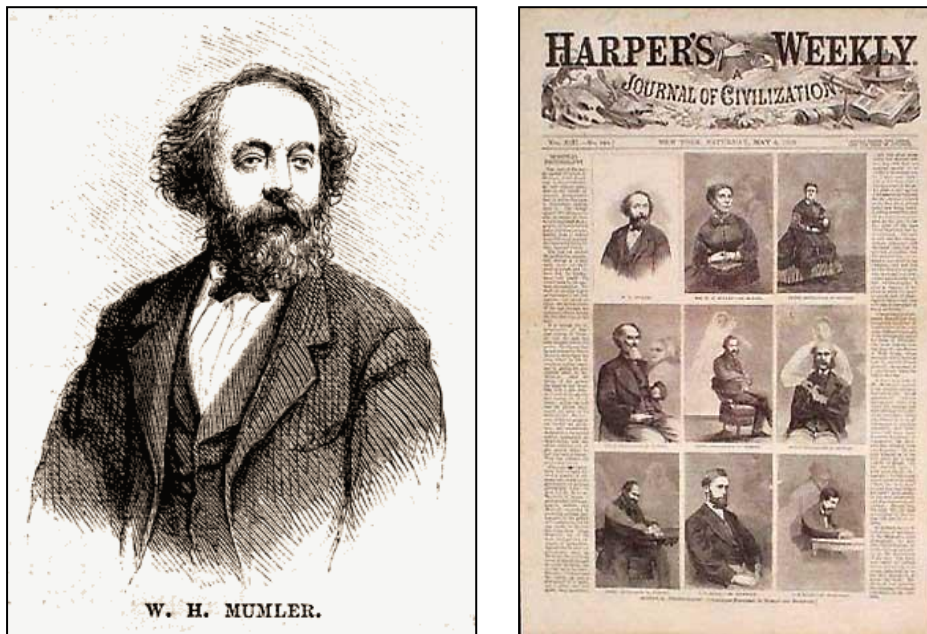

Obr. 44.

Stereoskop Holmesa ok. 1900

5.3 Nejslavnější spiritistické fotografie v Americe 19. – 20. století

Případ spiritualismus v Americe, konkrétněji zachycení duchů na fotografiích byl přijat k soudnímu posouzení roku 1869. William Mumler byl obviněn z podvodu prodeje fotografií, na kterých jsou zachycena strašidla a různí duchové. Soudní proces se všemi možnými svědky trval celých sedm dní. Ve prospěch Mumlera svědčil především tehdejší jeden bývalý soudce, který byl taktéž spiritista. Ale také v tomto soudním líčení hrálo v neprospěch Mumlera hned několik svědků, fotografů. Ti vysvětlovali, jak lze dosáhnout stejných triků ve fotografii za pomoci využití temné komory. Paradoxně byl tento soudní proces zaměřen na to, že „duchové“ na fotografiích jsou těžko identifikovatelní a že tedy tím Mumler klame své zákazníky. Díky především P. T. Barnumu se však spiritistická fotografie rozšířila a získala svůj velký zájem veřejnosti. P. T. Barnum, americký byznysmen a umělec se rozhodl některé Mumlerovy fotografie odkoupit a vystavovat je jako vzory šarlatánství v jeho muzeu. Také se Mumlerově slávě dostalo i právě díky soudnímu procesu. Ten přilákal nespočet lidí, včetně tisku Harper's Weekly, které plnily touto událostí titulní strany svých novin. Nakonec se musel soudce neochotně rozhodnout zprostit ho viny z důvodu nedostatku důkazů. Mumler se později vrátil ke své spiritistické fotografii, avšak díky jeho vysokým vynaloženým nákladům 3000 USD na proces u soudu, se již nikdy zcela nezotavil. Všechny svoje negativy zničil krátce před svou smrtí roku 1884.

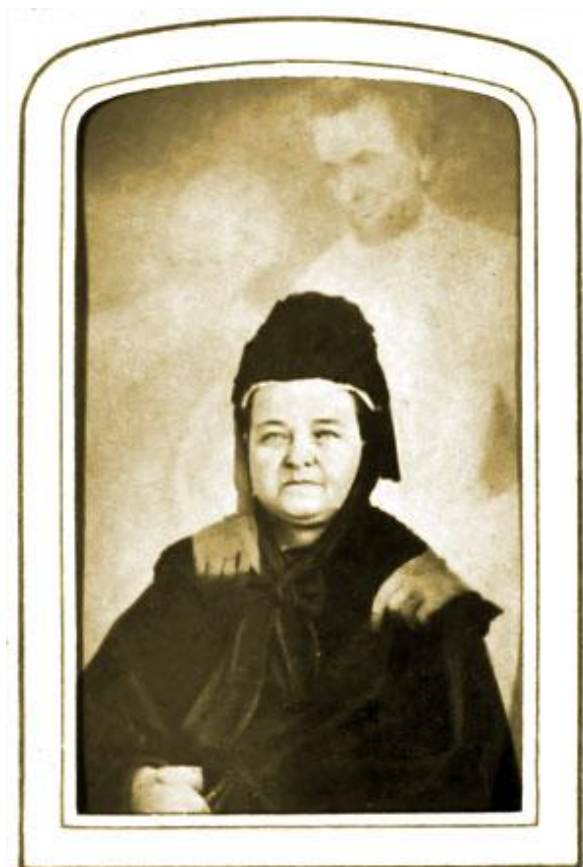

Obr. 45. a 46.

Na prvním obrázku je zobrazen spiritistický fotograf W. H. Mumler. A na vedlejším obrázku je tehdejší týdeník Harper's Weekly a jeho titulní strana s Mumlerovým soudním procesem. Ten se později stal zájmem mnoha lidí.

Nejznámější spiritistický fotograf William Mumler (1832 - 1884)

William Mumler byl velmi známý spiritistický fotograf, který pracoval v New Yorku a Bostonu. Je považován za prvního spiritistického fotografa. Byl vyučený rytec, ale svoji kariéru spiritistického fotografa započal ihned po tom, co objevil na autoportrétu jeho zesnulého bratrance ducha. Tato fotografie „ducha“ je obecně považována za první fotografii tohoto druhu. Brzy se stal velmi vyhledávaným fotografem tohoto směru, jelikož se velmi rychle rozšířilo, že má schopnost duchy pomocí fotoaparátu zachytit a zvěčnit. Především díky němu se rozšířilo veřejné mínění, že právě fotoaparát je schopen zaznamenat paranormální jevy, které jsou pouhým lidským okem neviditelné.

Obr. 47.

Marry Todd Lincolnová

Jednou z nejznámějších Mumlerových spiritistických fotografií je bezpochyby tato fotografie č.47, kde je zobrazena Mary Todd Lincolnová s duchem svého zesnulého manžela Abrahama Lincolna. Paranormální výzkumník a vědec Melvyn Willing v jeho knize *Duchové zachycení na film* *Ghosts caught on film* tvrdí, že snímek byl pořízen kolem roku 1869. Fotografie byla veřejností označena za podvod, jako náhodná dvojitá expozice. Mnoho významných osobností této doby vedlo horlivé diskuze na téma spiritismu a zabývali se také otázkou, zda-li jsou spiritistické fotografie pravdivé, nebo zda-li se jedná o pouhou manipulaci obrazu, či podvod.

Roku 1875 Alfred Russel Wallace uvedl, že je sám osobně zcela přesvědčen o objektivitě fotografického přístroje. Tímto se stal zastáncem názoru, že zachycení duchové na fotografiích jsou skuteční.

V 19. století se spiritismu dařilo také díky nepochopení banálních věcí, jako byl magnetismus či elektřina. I díky těmto fyzikálním jevům se lidé mohli setkat s neviditelnými silami a tak představa neviditelného světa kolem nás je začala fascinovat. Lidé se začali zabývat o vědu a smrt ještě více, než kdykoli předtím v historii. Spiritistická fotografie byla mnohdy nejpopulárnější v období válečných konfliktů, kdy měla pomoci lidem se s touto tragédií vyrovnat. Tento druh fotografie pomáhal psychicky občanům, například v Americe, po občanské válce. Paul Firenze ve svém článku o spiritistické fotografii tvrdí, že se raní

spiritisté dopouštěli naopak přílišného zjednodušení duchovního světa. Podle něj se tito fotografové spíše náboženskému pohledu vzdalovali, jelikož se ze všech sil snažili zapomocí nejrůznějších technologií zhmotnit mrtvé. A přitom všem zapomínali na základní lidský strach a ostažitost ze světa mrtvých.

„Master Herrod in a Trance“, nebo-li pan Herrod v transu. Tak takhle se jmenuje další Mumlerova spiritistická fotografie, na které je zachycen tento mladý muž, který byl médium. Tento snímek byl pořízen při transu pane Herroda a je zde patrně možné vidět ducha jeho dvojníka. I na zdejší fotografii můžete nalézt nepřehlédnutelný rukopis autora snímku Mumlera. Duch zemřelého je zobrazen v přímé poloze za figurou portrétovaného. Tak jak to bylo typické u většiny jeho snímků.

Fotografie byla pořízena roku 1868 jako albuminiový tisk – vizitka.

Obr. 48.

„Master Herrod in a Trance“

Autor snímku William Mumler.

Obr. 49.

„Mrs. French of Boston with Spirit son“

Autor snímku: W. Mumler

Tato další Mumlerova fotografie se nazývá: „Mrs. French of Boston with Spirit son“, nebo-li paní French z Bostonu z jejím zesnulým synem. Opět se jedná o albuminiový tisk, vizitku, pořízenou okolo roku 1868. William Mumler prodával kopie této fotografie prostřednictvím svých reklam ve spiritualistických publikací. Na této fotografii může divák rozeznat další typický Mumlerův rukopis – jemný vzor „mramorování“ kolem ducha dítěte.

Jak se mnoho odborníků domnívá, mohlo to být úmyslnou snahou skrýt švy nebo jiné důkazy nepravosti. Nicméně Mumler dosáhl svého úsilí díky jeho dostatečné chytrosti a lži a podařilo se mu oklamat přední světové fotografy té doby, jako byli: James W. Black z Bostonu a Jeremiah Gurney z New Yorku.

Obr. 50. a 51.

Obrázek č. 50.

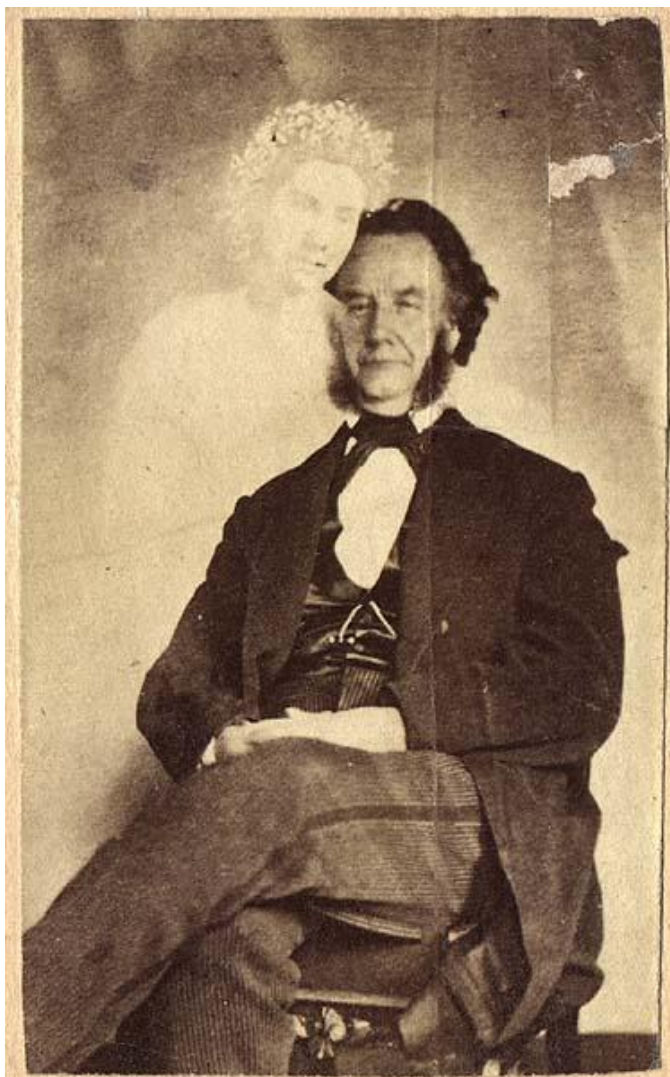
neznámý muž se dvěma duchy. Fotografie byla pořízena roku 1870 jako albuminiový tisk – vizitka.

Autor snímku byl opět W. Mumler.

Obrázek č. 51.

Paní Conantová z Banneru. Na fotografii zachycen duch jejího bratra, Charlese H. Crowella. Albuminiový tisk, vizitka, z roku 1868.

Autorem snímku Mumler.

Obr. 52.

Na této fotografii Moses A. Down, zakladatel časopisu Waverly. Je zde zobrazen s duchem jeho zesulé asistentky.

Albuminiový tisk, vizitka. Snímek byl pořízen kolem roku 1871 W. Mumlerem.

Zde je vyobrazen Moses A. Dow (1810-1886), zakladatel časopisu Waverly v Bostonu roku 1850. Můžeme ho vidět na fotografii s duchem jeho asistentky Mabel Warenové. Asistentku v jeho časopise mu začala dělat mladá školačka Mabel Warenová, která však po krátké nemoci v červenci roku 1870 umírá. Sotva týden po její smrti však Dow cítí její snahu komunikovat s ním. Během spiritistických seancí prý získal Dow od ní záhadné zprávy psané převážně inkoustem na papír. Nakonec se rozhodl využít pokusu zachytit její přítomnost v jeho blízkosti pomocí fotografie. Proto se obrací na spiritistického fotografa Mumlera. Obrázek její podobizny byl celkem malý a nezřetelný, ale po bližším zkoumání za pomoci mikroskopu si byl Dow jist, že se jedná o zachycení podobizny jeho zesulé asistentky.

Obr. 53.

Na těchto fotografiích můžeme vidět opět rozpoznatelný rukopis spiritistického fotografa W. Mumlera. Duch zemřelého člověka se na většině jeho fotografiích objevoval právě za portrétovanou osobou. Jen velmi ojediněle se stávalo, že se tento duch na fotografiích objevoval v jiných pozicích než jak je tomu u těchto snímků.

Albuminiový tisk, vizitka. Snímek byl pořízen kolem roku 1871 W. Mumlerem.

5.4 Nejslavnější spiritistické fotografie v Anglii 19. - 20. století

5.4.1 Nejznámější spiritistický fotograf William Hope (1863 – 1933)

Dalším velmi významným fotografem 19. – poloviny 20. století byl William Hope (1863-1933). Byl označován stejně tak jako William Mumler za pionýra spiritistické fotografie. Narodil se ve městě Crewe, v Anglii a byl členem velmi známé spiritualistické skupiny – „*The Crewe Circle*“. Tato spiritualistická fotografická skupina byla založena v pozdní polovině 19. století. Její zakladatel byl právě William Hope a sir Arthur Conan Doyle se osobně o ni zabýval. Doyle později napsal knihu „*The Case for Spirit Photography*“. V pozdějších letech bylo mnoho fotografií usvědčeno z podvodu dvojité expozice. Za mlada byl William Hope zaměstnán jako tesař, ale velmi rychle našel nadšení a vášeň

pro spiritismus a spiritistickou fotografii. Hope pořídil jeho první fotografii tohoto druhu roku 1905.

Tyto spiritistické fotografie níže jsou převzaty z alba fotografií, které byly nalezeny v Lancashire v „Second Hand“ a antikvariátech jedním z muzejních kurátorů. Všechny fotografie byly označeny jménem William Hope.

Obr. 54.

Couple with a young female spirit.

Na této fotografii je zachycen starší pár s duchem mladé ženy. Snímek pochází z kolekce sbírky

Fotografie je majetkem National Media Museum.

Neznámý autor.

Obr. 55.

Duchovní a dva duchové.

Neznámý autor.

Fotografie je majetkem National Media Museum.

Tato spiritistická fotografie pořízena Williamam Hopem nese jméno „Duchovní a dva duchové“. Duchovní a jeho manželka se zúčastnila jedné spiritistické seance, kde slyšeli hlas své zesnulé dcery Rose. Rose jim údajně řekla, aby se vyfotografovali spiritistickým fotografem. Na této fotografii však Rose není jasně zřejmá, ale obraz muže byl identifikován jakou dlouho zesnulý duchovní otec.

I tento snímek pochází se sbírky National Media Museum.

Obr. 56.

Joe a Will Thomas a duch jejich babičky.

Neznámý autor.

Joe a Will Thomas a duch jejich babičky byl zachycen na této spiritistické fotografii.

Tato fotografie velšských médií, bratrů, Joe a Willa Thomasových byla pořízena asi kolem roku 1920. Rodina Thomasových tvrdí, že obraz bratrů překrývá podobizna, jediná fotografie jejich babičky, pořízená ještě v době před její smrtí. W. Hope však zřejmě použil tuto jedinou existující fotografii k tomu, aby vytvořil dojem iluze ducha.

Snímek z kolekce National Media Museum.

Tato fotografie nese jméno Seance.

Fotografie zde zachycuje spiritistickou seanci vyfotografovanou Williamem Hopem, asi roku 1920. Fotograf se zde snažil zachytit údajně levitující spiritistickou tabulku pomocí ducha a jeho paže. Ve skutečnosti se však jedná pouze o dvojitou expozici.

Obr. 57.

Spiritistická seance vyfotografovaná W. Mumlerem kolem roku 1920.

Snímek z kolekce National Media Museum.

Obr. 58. a 59.

Na druhé fotografii s č. 57. Můžete vidět netradiční zobrazení ducha na fotografii. Tentokrát se objevuje před figurou portrétovaného a ne za ní, jak tomu je u většiny Mumlerových spiritistických fotografií.

Snímek z kolekce National Media Museum.

Další ukázky spiritistických fotografií, jejichž autorem je opět William Hope.

Název první fotografie je „Will Thomas s neidentifikovatelným duchem a název druhé fotografie je „Muž s duchem ženy“.

5.5 Ostatní spiritističtí fotografové 19. a 20. Století

5.5.1 Neznámý fotograf z USA

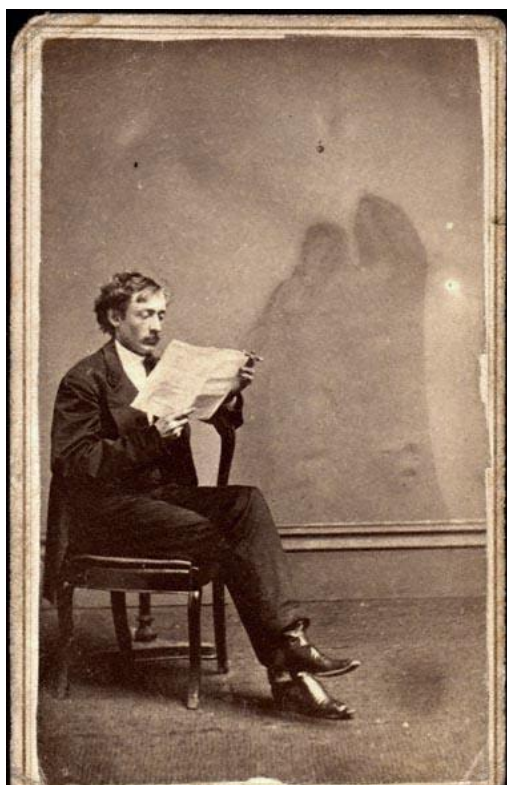

Obr. 60.

Autorem tohoto snímku je neznámý fotograf z USA. Jedná se o spiritistickou fotografii pořízenou kolem roku 1875 a nese název „žena se sedmikráskami a duchem“. Typ pořízené fotografie je Ferotypie, nebo-li v originálu „Tintypes“

Tato krásně provedená fotografie č. 60 je pozoruhodná hned z několika důvodů. Obraz je dramatický a jeho scéna působí více přesvědčivě, autenticky, než že by se mělo jednat o zvláštní efekt ducha vytvořeného fotografem. Z technického hlediska se jedná o velmi neobvyklou fotografii. Tento druh fotografie – Ferotypie je bez použití negativu a celý zachycený obraz scény je exponován přímo na tmavě nalakovaném plechu, což eliminuje možnost většiny forem manipulace v temné komoře. Druh těchto fotografií byl masově prodáván v papírových rámech a byly nejvíce oblíbeny zejména v Americe od jich vzniku roku 1852 až do 30.let 20. století. Tímto celkem rychlým procesem byly fotografie zhotovovány především potulnými fotografy. Tento druh fotografie - Ferotypie se krátce osvědcoval, následně vyvolával jodostříbrnou, nebo bromostříbrnou kolodiovou vrstvu, která byla nanášena na tmavě nalakovaném plechu. Tato fotografická metoda se stala unikátem svého druhu, jelikož to byla tzv. první rychlá fotografická metoda.

5.5.2 Fotograf Phillips Bros, Michigan

Obr. 61.

„Muž si čte a duch ženy v pozadí“

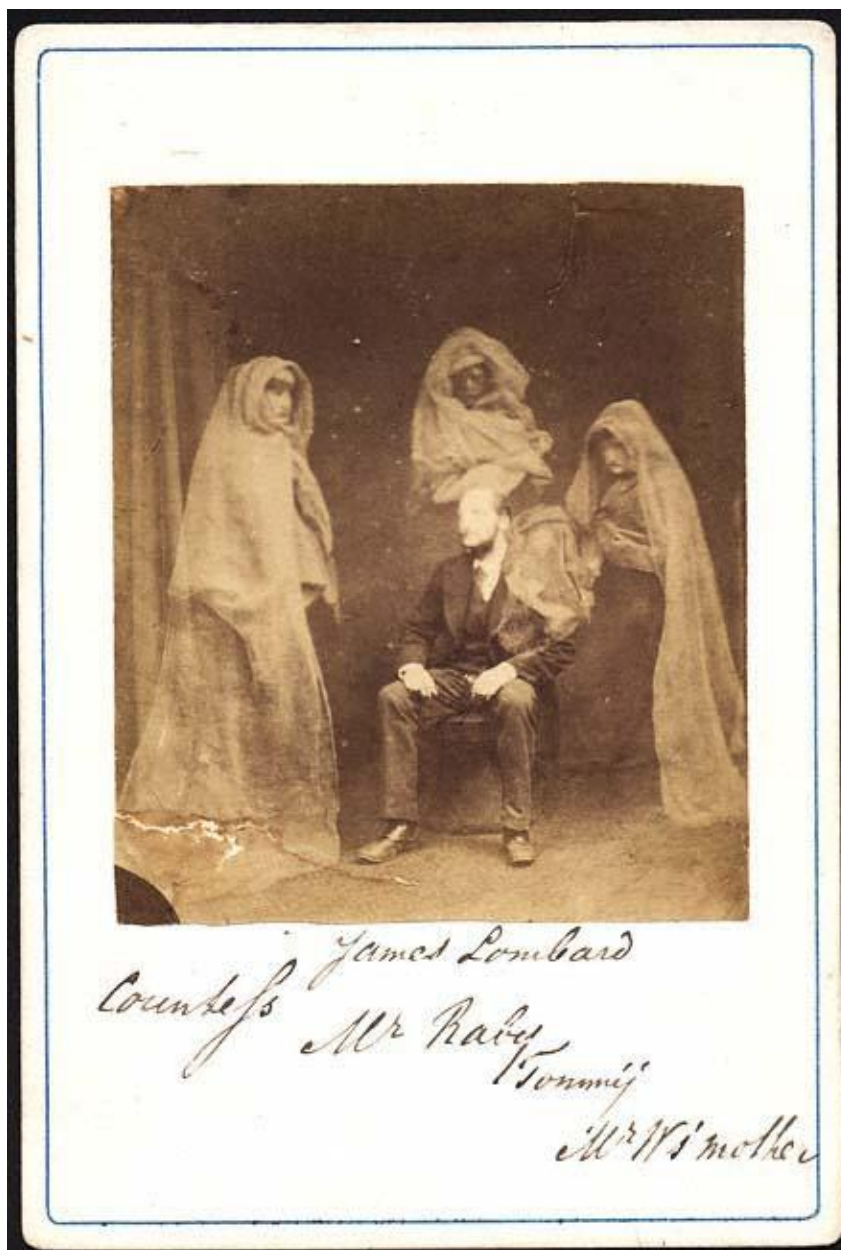
Autorem tohoto snímku je Phillips Bros.

(A. H. Phillips and A. T. Phillips), Michigan. Albuminiový tisk - vizitka, 2.25 x 4 palce.

Kolem roku 1870 .

Na rozdíl od předchozích fotografií se na této zdá být zobrazený duch součástí pozadí fotografie. V knize *Photographic Amusement – Fotografická zábava* (1.vydání roku 1896), zde autor knihy Walter E. Woodbury nabízí hned několik možných technik k „výrobě“ ducha na fotografii. Jeden způsob se týká malování obrázku této příznačné ženské figury na fotografii za pomoci fluorescenčních látek, jako jsou např. hydrogensíran chininu. Tato sloučenina, i když neviditelná pouhým okem se ve výsledku na fotografii jeví jako černá.

5.5.3 Fotograf Frederick A. Hudson, Angličan.

Obr. 62.

„Muž si čte a duch ženy v pozadí“

Autorem tohoto snímku je Frederick A. Hudson z Anglie.

Na této fotografii byl zobrazen pan Raby se čtyřmi duchy.

S duchem hraběnky, Jamese Lombarda, Tommy a s duchem matky pane Wootona.

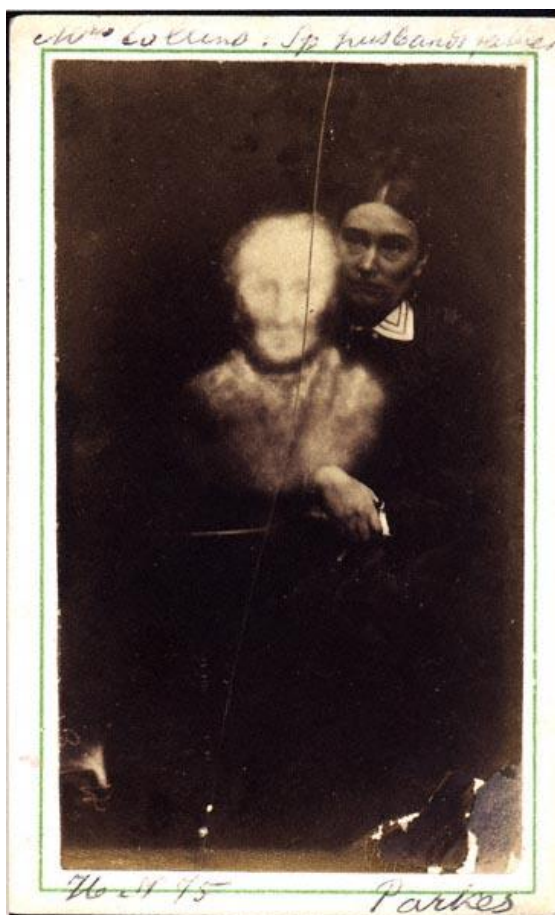
Albuminový tisk, 3,5 x 4 palce, datum vzniku okolo 1875.

Na rubu této fotovizitky je inkoustem napsáno, že fotografie je věnována dvěma pánům, jako byli – Raby Wooton a Rutheford. A také nese údaj, že byla pořízena ve foto studiu Frederica A. Hudsona.

Obrázek vznikl na seanci pana Wootona, kterou přislíbil zachytit a zvěčnit pomocí fotografie A. Hudson. Na fotografii je zde zachycen pan Raby, který sedí a kolem kterého jsou zachyceni duchové hraběnky, Jamese Lombarda, Tommyho a při vyvolání se ještě údajně zobrazil obraz jeho matky. Frederic A. Hudson byl v Anglii první spiritistický fotograf. Jeho první výsledné spiritistické fotografie pocházejí již z roku 1872. Hudson byl mnohokrát podroben

zkoumání. Například se o něj velmi zajímal editor britského deníku Fotografie (British Journal of Photography), ten pečlivě studoval jeho spiritistické fotografie, ale nemohl přijít na to jeho „kouzlo zobrazení ducha“. Za žádnou cenu se mu nepodařilo přijít s rozumným vysvětlením. Například velmi významným klientem Hudsonova ateliéru byl Dr. Alfred Russel Wallace, který sdílí uznání za objev evoluce společně s Darwinem. Paradoxně právě on byl klientem Hudsona, kde získal dvě různé fotografie, které znázorňují podobiznu jeho zesnulé matky. I přesto, že byl Hudson nespočetněkrát přichycen při činu falšování spiritistických fotografií a bylo dokonce zjištěno, že lidi obléká do rolí ducha. I přesto všechno Hudson patří mezi nejznámější britské duchovní fotografie 19. století.

5.5.4 Fotograf F. M. Parker, Angličan

Obr. 63.

„Paní Collinsonová s duchem jejího tchána“

Autorem tohoto snímku je F. M. Parker z Anglie.

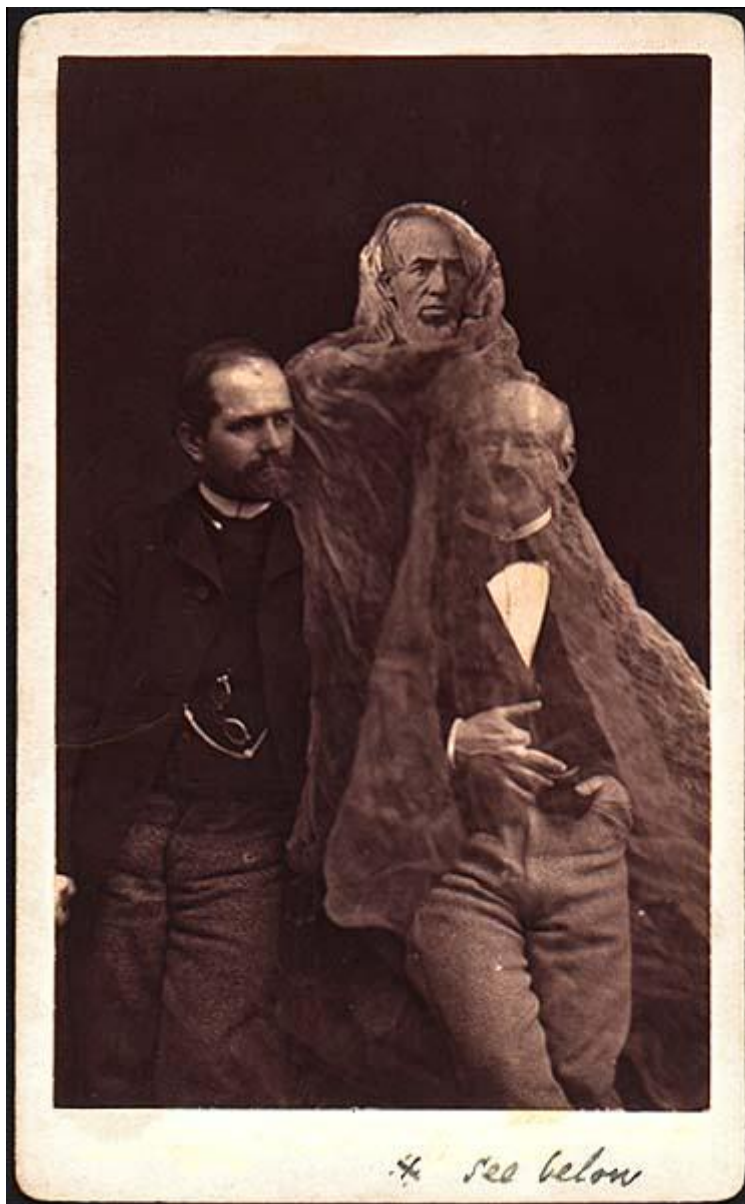
Albuminiový tisk, vizitka, datum vzniku okolo 1875.

Parker byl jedním z prvních fotografů ve Velké Británii. Podobně jako Frederic Hudson i on začínal se svou první spiritistickou fotografií kolem roku 1872. Jeho první fotografie byly pořízeny ve spolupráci s majitelem restaurace, který sloužil jako médium. Parker si zakládal na umístění fotografických desek do jeho temné komory, ještě před tím, než byly umístěny do fotoaparátů. Nejspíše tak dělal pro to, aby dokázal předem zmanipulovat výslednou fotografii.

Svislá čára na této fotografii byla pravděpodobně způsobená rozbitím skleněného negativu destičky. Není však vyloučeno, že to byl také záměr fotografa a i to mohlo sloužit jako vizuální rozptylování, nebo také jako důkaz o nadpřirozených vibracích. Sám amatérský fotograf, manžel paní Collinsonové, zobrazené na fotografii, napsal do spiritistického deníku Human Nature o fotografovi F. M. Parkerovi

a jeho spiritistických fotografiích. A i tím získal Parker mnohem více následné popularity.

5.5.5 Fotograf Edouard Isidore Buguet, Francouz

Obr. 64.

„Mons. Leymarie a Mons. C. s duchem Eduarda Poireta“

Autorem tohoto snímku je Edouard Isidore Buguet z Anglie.

Fotografie vznikla kolem roku 1874.

Leymarie byl redaktorem Revue Spirite, který zveřejnil tento obrázek a Buguetovu spiritistickou fotografickou tvorbu. V roce 1875 francouzský soud odsoudil autora fotografie, ale i redaktora Leymarieho na rok do vězení za podvody se spiritistickou fotografií. Po nařízené prohlídce jeho ateliéru byly nalezeny dvě zabalené figuríny. Ta menší měla dokonce reprezentovat na fotografiích duchy dětí. Ale také bylo nalezeno 299 fotografií různých hlav, které byly umístěny na lepence pro lepší manipulaci během focení. Později, když byl konfrontován s důkazy, tak se k podvodu přiznal. Ale na spiritistickém kongresu v Bruselu během září 1875 pouze prohlásil, že figuríny byly použity jeho zaměstnanci, když on byl pracovně indisponován kvůli jeho nemoci. I přesto všechno trval na tom, že 2/3 jeho spiritistických fotografií bylo skutečných. No, těžko říci, co je pravdou a co fikcí.

5.5.6 Fotograf William Eglinton, Angličan

Obr. 65.

„Mary Burchettová s duchem jejího mistra ze školy“

Autorem tohoto snímku je William Eglinton z Anglie.

Fotografie vznikla kolem roku 1886.

Albuminiový tisk, fotografie kabinetkového formátu. Formát fotografie je: 3,5 x 4,5 palce.

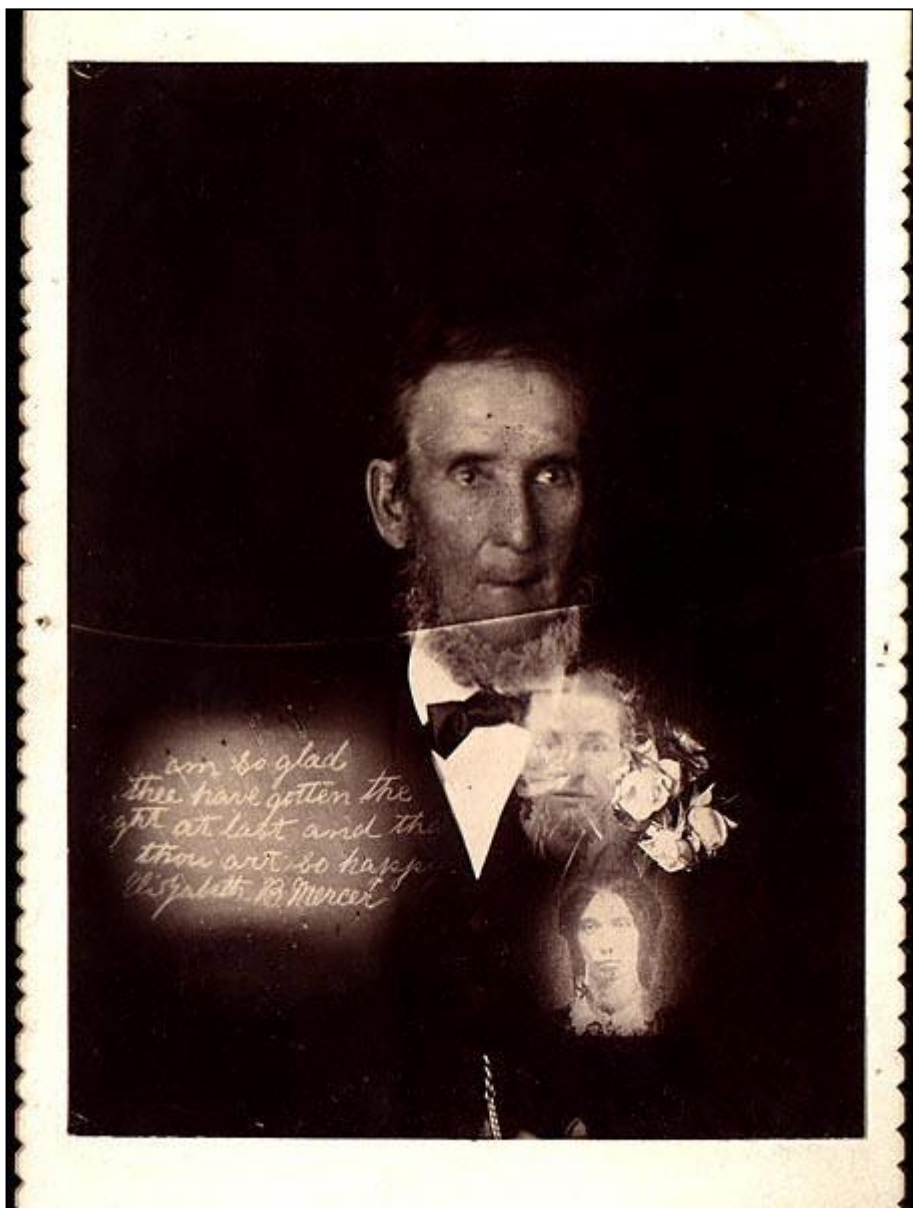
„Pořízeno v mém pokoji, mým vlastním fotoaparátem a negativy. Vyvoláno ihned poté a v mé přítomnosti 9. prosince 1886. Marry Burchett“. Tak tohle uvedla fotografovaná žena o fotografii. Dále také přímo na fotografii připsala tužkou: „myslím, že je zde zachycena podoba ducha mého školního pana Mistra Wyanda.“

William Eglinton byl považován za nejvíce prominentní médium na začátku 20. století. Začal se osobně zabývat spiritualismem kolem roku 1874 a roku 1876 se prý údajně vznášel během jeho seance. Kromě jeho levitací byl také znám, že vyráběl tajemné duchovní zprávy psané křídou na břidlici. Měl také mnoho významných přívrženců, jako byl například premiér Gladstone a dokonce pořádal spiritistickou seanci pro ruského cara.

Eglinton je však zřídka zmiňován právě v souvislosti se spiritistickou fotografií. Skutečný fotograf mohl být mnohdy někdo úplně jiný. Na této fotografii si můžeme všimnout prapodivné černé skvrny na hlavě zachyceného ducha. Tento bod se mnoha pozorovatelům může jevit jako možný průstřel hlavy zobrazovaného muže, ale ve skutečnosti to je pouhá černá tečka na fotografii. Přispívá k tajemnému působení tohoto snímku, vytvoření alespoň z části narušení vzhledu ducha. Zda-li to byl autorův záměr, nebo pouze nehoda se můžeme nyní jen dohadovat.

To, že sedící zobrazená žena, Marry Burchettová, propůjčila k vytvoření tohoto snímku vlastní fotografickou techniku, nám pouze poukazuje na fakt, že se zde muselo jednat hlavně o test pravdivosti spiritistické fotografie. Tyto testy se staly mnohem přísnější v době, kdy začal působit na veřejnosti iluzionista Harry Houdini (1874-1926) v USA, ale i v Evropě.

5.5.7 Fotograf Edward Willie, Američan

Obr. 66.

„J. R. Mercer s duchem jeho první manželky a podobiznou matky. Na fotografii je také zachycen spiritistický vzkaz a růže, které měly symbolický význam spojený s jeho zesnulou ženou“

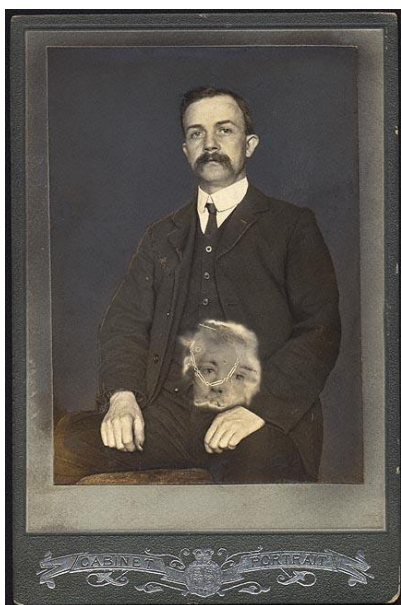
Autorem tohoto snímku je Edward Wyllie (Američan narozen 1848, zemřel v Londýně 1911).

Fotografie vznikla kolem roku 1897.

Fotografie kabinetkového formátu. Formát fotografie je: 3,75 x 4,75 palce.

Dříve, než se Edward Willie stal roku 1886 fotografem v Los Angeles a emigroval do USA, byl původně zemědělec, karikaturista a voják na Novém Zélandu. Na této fotografii můžete nalézt mnoho z nejdůležitějších témat spiritismu, jako jsou zprávy ze záhrobní, nabídka květin a fyzický vzhled zemřelých členů rodiny zachyceno na stejné negativní desce jako i podobenství o žijící osobě. Zobrazený sedící muž na fotografii byl 88-ti letý John z Mercer z Pasadeny, z Kalifornie. Údajně obrázek dámy v pravém dolním rohu je matka Mercera. Další podobizna ducha nad ní má představovat Mercerovu první zesnulou manželku, Rachel. A květy jsou zde na fotografii údajně zcela stejné, jako květy, které měla na svém pohřbu druhá jeho zesnulá manželka Elizabeth roku 1897.

Důležitým bodem tohoto snímku je, že i když technické provedení obličejů ducha na fotografii níže je pravděpodobně založené na procesu obrazu, pravděpodobně stíněného tisku. To samé zcela zajisté nemůže říci o fotografii výše, jelikož nebyly nikdy pořízeny fotografie během jejího života.

Obr. 67. „Pan Robert Whiteford, profesionální fotograf z Rothesay s duchem“

Autorem tohoto snímku je Edward Wyllie. Fotografie vznikla v říjnu, roku 1909 a je kabinetkového formátu. Formát fotografie je: 3,5 x 4,75 palce.

Pro věřící tato fotografie může být důkaz nadpřirozených jevů, ale naopak pro skeptiky to může znamenat křehkost lidské paměti. Bez fotografie, či jiného obrazu zachycující blízkou rodinnou či vzdálenou osobu je možné udělat chybu v identifikování někoho, jehož tvář jsme nemohli nikde vidět po dobu 69 let, pouze v našich vzpomínkách.

I tuto spiritistickou fotografii pořídil Edward Willie. Zobrazený sedící muž na obrázku je Robert Whiteford, fotograf, který žil ve Skotsku. Pokud byste měli zájem dohledat detailnější informace o vzniku a příběhu této fotografie, tak informace můžete zajisté nalézt v knize *Coates' Book – Photographing the Invisible*, která byla vydána roku 1911. Ovšem na fotografii níže můžete vidět detailní pohled na výtvar závanu ektoplazmy, který nám zřetelně ukazuje známky osobního rukopisu a retuše Edwarda Willieho na fotografii. O autorovi je také známo, že v jednom bodě jeho kariéry spiritistického fotografa byl obviněn z použití fosforeskující doplňkové kresby, která měla za účel navnadit vizuální dojem tajemna spiritistické fotografie.

Obr. 68.

Detail předchozí fotografie. „*Pan Robert Whiteford, profesionální fotograf z Rothesay s duchem*“

Autorem tohoto snímku je Edward Wyllie. Fotografie vznikla v říjnu, roku 1909 a je kabinetkového formátu.

Formát fotografie je: 3,5 x 4,75 palce.

5.5.8 Fotograf Robert Boursnell, Angličan

Obr. 69. Na fotografii je zobrazena starší dvojice s duchem svého rodinného lékaře, který zemřel kolem roku 1880.

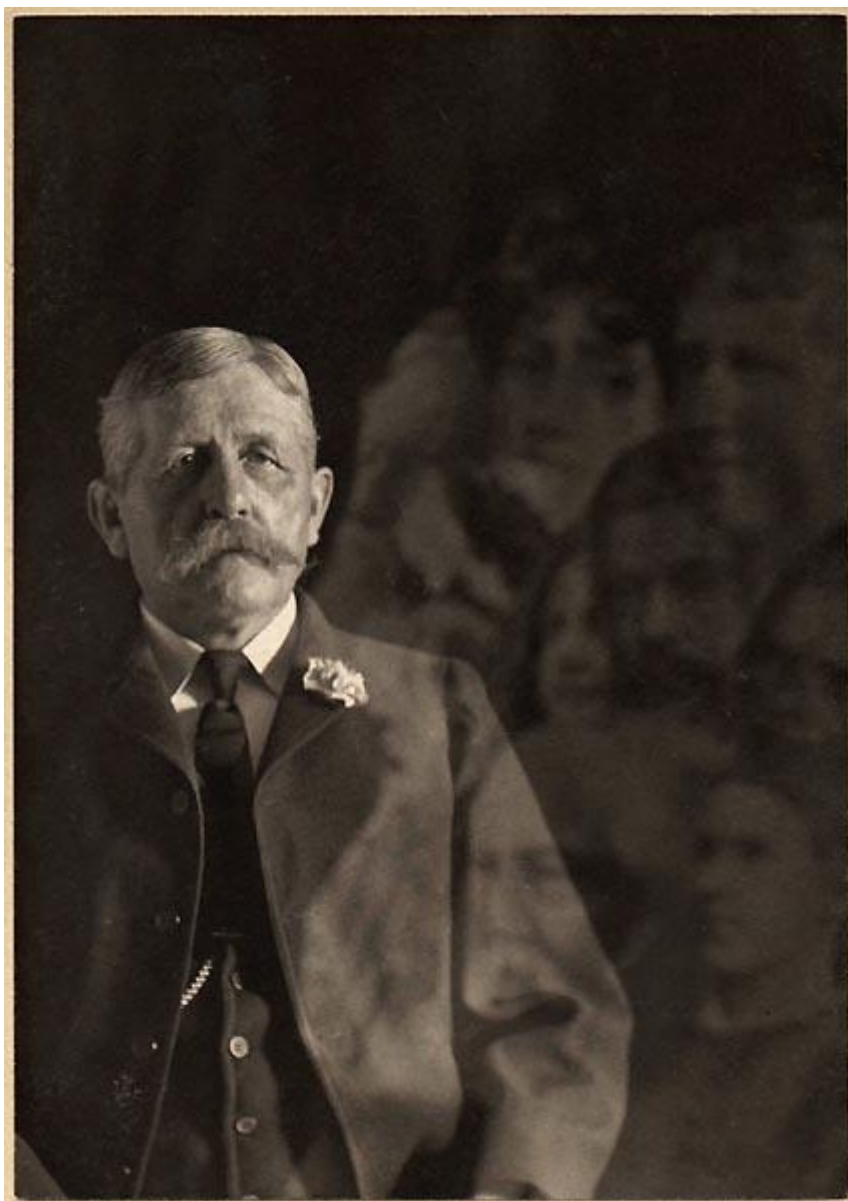
Autorem tohoto snímku je Robert Boursnell (England, 1832-1909).

Fotografie vznikla v lednu, roku 1893, kolodiový proces.

Formát fotografie je: 4 x 5.75 palce.

1886, kdy se seznámil s novým hnutím – spiritualismem. Boursnellova tvorba byla velmi oblíbená v Londýně a jeho okolí. Zde jste také na výstavě Psychologické společnosti mohli shlédnout jeho sbírku více než sto spiritistických fotografií.

Sám autor fotografie, Robert Boursnell tvrdil, že se mu podařila zachytit první spiritistická fotografie již v roce 1883, kde se neznámý duch objevil na tehdejší jeho portrétní fotografii. Údajně těmito podivným fotografiím nepřikládal žádný spiritistický ani nijak záhadný smysl. Tyto úkazy „duchů“ na fotografiích považoval pouze za špatné očištění skleněné destičky negativu. Také se údajně stalo, že takto „poničené fotografie“ portrétu, skleněné destičky, jednoho dne v záchvatu vzteku rozbil o podlahu. Od té doby se prý záhadné postavy „duchů“ na fotografiích přestaly objevovat, až do roku

Obr. 70.

„Autoportrét s duchy“

Autorem tohoto snímku je Robert Boursnell (England, 1832-1909).

Fotografie vznikla 9. května, roku 1902, albuminový stříbrný tisk.

Formát fotografie je: 4 x 5.5 palce.

náhodně vybraných negativů z obchodu a byl při pořizování snímku i následněm ihned při jeho vyvolání v temné komoře. Sinnett tvrdil, že vše proběhlo zcela bez jakýchkoli triků či fotografické manipulace. Přes toto svědectví se neshodla komise zabývající se problematikou a pravdivostí spiritistické fotografie, zda-li se jedná v případě Boursnellovy tvorby

Tato fotografie byla identifikována, jako Boursnellův autoportrét na základě srovnání s jeho portrétem v knize Fred Gettings'book, Ghosts in Photographs.

Boursnell, tak jako mnoho dalších spiritistických fotografů té doby, byl vyšetřován komisí zabývající se spiritistickou fotografií, zřízenou Daily Mail v roce 1908, která byla složena ze spiritistů a technických odborníků z fotografického průmyslu. Díky takovému zkoumání pana A. P. Sinnetta, člena z této komise, který se údajně osobně zúčastnil pořízení spiritistické fotografie Boursnellem od jejího úplného počátku. Sám osobně dohlížel na výběr koupi

o pravdivé zachycení paranormálních jevů, nebo zda-li se jedná o podvod. Tak či onak jsou Boursnelovy fotografie nevyřešenou záhadou a je pouze na divákovi si udělat vlastní názor o pravdivosti jeho tvorby.

5.5.9 Fotograf Provand & Shira.

Obr. 71.

„Dáma v hnědém, nebo-li The Brown Lady of Raynham Hall“

Jedná se o domnělé úspěšné zobrazení ducha Dorothy Townshend, která zemřela za dramatických okolností roku 1726. Fotografie zaznamenal fotograf Provand spolu se svým asistentem Shirou. Tato fotografie je také považována za jednu z nejznámějších spiritistických fotografií v Anglii.

Tento snímek, který mne inspiroval napsat tuto diplomovou práci s touto tematikou jsem poprvé spatřila na výstavě Kontroverze, v galerii Rudolfinu v Praze. (2011)

Fotografie vznikla roku 1936.

Éru 19. a 20. století spiritistické fotografie bych mohla i nadále rozvíjet řadou povedených spiritistických snímků a jejich známých či neodhalených autorů. Avšak nechci se v této práci zabývat pouze problematikou 19. a 20. století. Proto jsem se rozhodla završit tuto kapitolu velmi známým snímkem ducha, který mne vlastně inspiroval k psaní této diplomové práce na výstavě Kontroverze, právní a etické historie fotografie, která se konala v galerii Rudolfinu v Praze.

Název této fotografie je Dáma v hnědém, nebo-li The Brown Lady. Tento snímek představuje jedno z nejznámějších zachycení ducha na fotografii ve Velké Británii.

Jedná se o domnělé úspěšné zobrazení ducha Dorothy Townshend, která zemřela za dramatických okolností roku 1726. Fotografii zaznamenal fotograf Provand spolu se svým asistentem Shirou. Oba dva byly na tuto akci vysláni časopisem Country Life, kde měli původně pořídit celkem banální reportáž do Raynham Hall, sídla rodiny Townshendových již od 17. století. Během pořizování této fotografie, si asistent Shira povšiml záhadného mlhavého tvaru a na následné vyvolání tohoto snímku si přizvali svědka, aby následně vyvrátil jakoukoli úmyslnou manipulaci s fotografií. Po publikování se stala fotografie senzací a pro mnohé neznamena nic jiného, než čistý fakt, že se jedná o důkaz o existenci duchů. Avšak mnoho odborníků se domnívalo, že se může jednat o soutisk dvou fotografií. Zda-li se jedná o reálný záznam spiritistické fotografie bez jakékoli úmyslné manipulace se nyní můžeme jen domnívat. Oba autoři snímku vždy důrazně hájili pravdivost jejich záznamu.

Období celého 19. a 20. století spiritistické fotografie bychom možná mohli shrnout asi takhle – možná je to jen náhoda, že mezi poslední ty nejhlavnější a nejvýznamnější spiritistické fotografie této doby patřil právě fotograf jménem Hope. Což v překladu znamená naděje. A právě naděje je to, co spiritismus je. Stačí se podívat na tváře věřících ve spiritistickou fotografii a uvidíte obyčejné lidi s mimořádnou potřebou doufat v přežití ducha zemřelého po smrti. Tato potřeba vznikla z hluboké citové bolesti, kterou pozůstali musejí prožívat.

Nejúspěšnější pokus spiritistického fotografa Williama Mumlera v roce 1872 byl začátkem desetileté dlouhé bitvy mezi vědou a seancemi. Ve Spojených Státech, Velké Británii a Francii byli spiritisté vyšetřováni odbornou komisí a spiritističtí fotografové byli někdy vyšetřováni pro podvod a následnou úmyslnou manipulaci s fotografií. Do 20. století měly spiritistické fotografie vysoce postavených příznivců, včetně fyzika Sira Williamse Crookese a tvůrce Sherlocka Holmese, sira Arthura Conana Doylea. Také významnou osobou

této doby byl neodmyslitelný záhadný kouzelník Houdiny. I přes mnohé odhalení podvodů se spiritistickými fotografiemi existují lidé, kteří stále věří. Někteří lpí na naději, že mohou kontaktovat své milované zesnulé příbuzné. Nynější společnost, pokud se zajímá o spiritistickou fotografii, kupuje knihy hlavně směřující k novodobé fotografii duchů. Nyní oproti 19. století se setkáváme s nespočtem dokumentárních pořadů v televizi, kteří se mnohdy snaží odhalit duchy na videozáznam. Mnohé z těchto spiritistických fotografií výše byly studovány a diskutovány po celé století. Závěrem k těmto fotografiím z této vzdálené doby mohu snad jen říci, že ať již jsou pro Vás směšné, či naopak v nich vidíte reálné zachycení paranormálních jevů – to vše je pouze na rozhodnutí toho, kdo se na tyto fotografie dívá.

5.6 Jiný typ spiritistické fotografie.

5.6.1 Duchové, jako zcela zhmotnění.

Obr. 72. "Katie King"

„Proslulý byl případ “Katie King”, zemřelé dívky z Vermontu. Její duch byl během jednoho roku zaznamenán na obou kontinentech. O případ se zajímal – a jeho pravdivost potvrdil – budoucí ředitel anglické Royal Society William Crooks. Základem pro jeho stanovisko bylo opět mínění, že fotografický přístroj zcela objektivně zachycuje realitu.

Fotografie vznikla roku 1936.“ [28]

Na této ukázce spiritistické fotografie mohu názorně předvést tak trochu jiný typ fotografie ducha, než s jakým jsme se doposud v této práci setkali. Doposud jsme se zabývali spiritistickou fotografií 19. a 20. století, kdy duchové na fotografiích byly mnohdy znázorněni pomocí fotografické manipulace, dvojité expozice, či následné retuše. Ve všech případech však byli duchové znázorněni, ať již celé jejich figury, či pouze jejich tváře jako mnohdy vznášející se, poloprůhledné, rozmazané, nebo pouze stíny. Výsledný dojem z těchto fotografií byl převážně nehmotného původu. Kdežto na této ukázce můžeme na první pohled rozeznat změnu ve vnímání a zachycení ducha na fotografii. Zde se autor snímku nijak nesnažil manipulovat s výsledným obrazem pro dosažení stejného dojmu, jak tomu bylo v předchozích spiritistických fotografiích. Zde se jedná o typ fotografie, kde se duchové zjevovali jako zcela zhmotnění.

Asi nejznámější zachycení takové spiritistické fotografie byl případ „Katie King“, zemřelé dívky z Vermontu. Její duch byl během jednoho roku spatřen na dvou kontinentech. Tuto proslulou fotografii ducha zemřelé dívky zkoumal tehdy budoucí ředitel anglické Royal Society, William Crooks. Případ uzavřel jako pravdivý díky jeho mínění, že fotografický přístroj zcela objektivně zachycuje realitu.

5.6.2 Víly z anglické vesnice Cottingley, v hrabství Yorkshire.

(Cottingley Fairies)

Obr. 73., 74., 75.,

“Cottingley Fairies”

Netradiční spiritistická fotografie. Elsie Wright pořídila tyto snímky své seťřenice s vílami roku 1916. Fotografie se ihned staly senzací.

Obr. 76.

“Cottingley Fairies”

Tento netradiční fotografický soubor o pěti snímcích byl začátkem několikaletého sporu, zda-li se jedná o reálné víly, či nikoli.

Mezi další druh tak trochu jiné spiritistické fotografie můžeme bezpochyby zařadit velmi známé fotografie, které pořídila na počátku 20. století Elsie Wright, přesněji to bylo roku 1916. Jako model autorce posloužila její sestřenice Frances Griffiths s vílami. Dívky byly v pouhém věku deseti a šestnácti let. A jelikož věřily v nadpřirozené bytosti, s nimiž se cítily spřízněné, půjčily si od Elsina otce fotoaparát. Byl vytvořen fotografický soubor o celkovém počtu pěti snímků a vznikl tak následný dlouhý přes 60 let trvající bouřlivý spor, zda-li jsou nadpřirozené bytosti pravé, nebo zda-li jde o padělky. Na všech je Frances ve společnosti víl, které vystřihly z podobizen oblíbených dobových časopisů a posléze podleply lepenkou, to však přiznala Elsie až v jejím věku 83 let. Frances ale toto prohlášení své sestřenice nikdy nepotvrdila, naopak trvala a zůstala u své původní výpovědi o autenticitě postaviček až do své smrti. Tak jak tomu bylo i v mnoha předchozích spiritistických fotografiích, tak i zde šlo o fotografii s úmyslnou manipulací a klam, zpochybňující onu pravdivost fotografického sdělení. Snímky měly posloužit, podobně jako již zmiňované předchozí fotografie duchů k potvrzení existence nadpřirozených bytostí. Duchovní otec Sherlocka Holmese Sir Arthur Conan Doyle, který se sám s nadšením zabýval spiritismem, byl snímky uchvácen. Přesvědčen o jejich pravosti se později rozhodl snímky publikovat. Jejich následný ohlas byl tak silný, že se celý tento fotografický soubor stal národní událostí. Tyto fotografie však byly posléze pro svůj vizuální úspěch použity ve filmovém průmyslu.

Ve filmu *Fairy Tale: A True Story*, který byl natočen režisérem Charlesem Sturridgem roku 1977. A pro posílení iluze původních starých černobílých snímků vřele posloužila počítačová grafika.

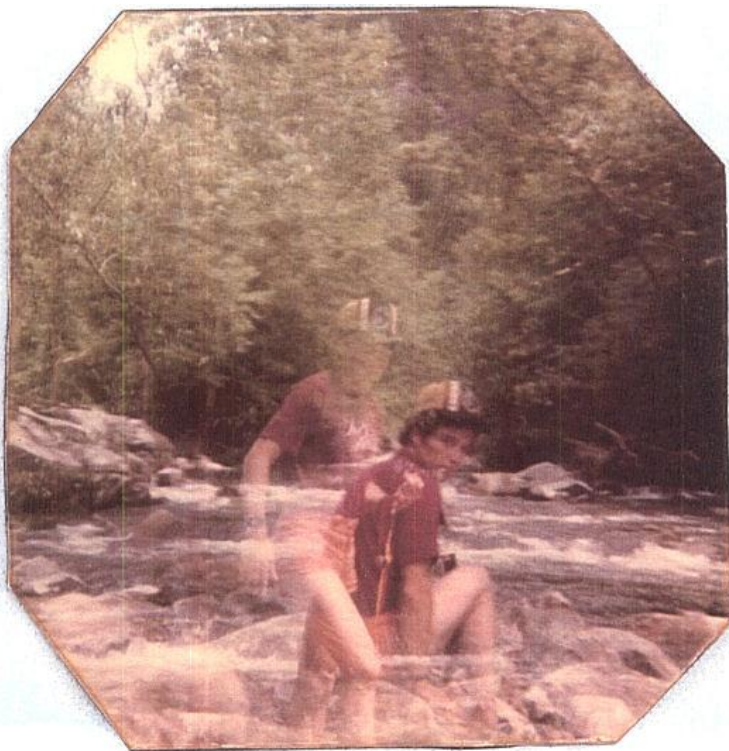
6 SKEPTICI

Tak jako příznivce musí mít každé hnutí i odpůrce. Není tomu jinak ani u spiritistické fotografie. Dopusud bylo odhaleno asi dvě stě fotografických metod, u kterých se většinou využilo dvojité expozice, či nenápadné výměny skleněných desek negativů, jak tomu bylo dříve. Mnohdy spiritističtí fotografové ukryvali již tyto upravené fotografické destičky v tajných přihrádkách svých fotoaparátů, nebo je záměrně vyměňovaly v temné části místnosti ateliéru, či v temné komoře. Také bylo v hojném počtu využíváno fluorescenčních barviv, která byla pouhým okem neviditelná. Rozzářila se teprve pod ultrafialovým světlem nebo po osvětlení bleskem fotoaparátu. Ovšem metod a triků, kterými se aranžovala fotografovaná scéna před objektivem, či následná úprava negativů bylo nespočet.

7 SPIRITISTICKÁ FOTOGRAFIE 21. STOLETÍ

7.1 Spiritističtí fotografové 21. století

Nikde se mi nepodařilo dohledat ateliérového fotografa současnosti, který by se touto činností, spiritistickou fotografií, i nadále na zakázku zabýval. Lidé jsou v oblasti záhadných a nevysvětlitelných jevů čím dál více skeptičtí. Vezmeme-li v potaz technické vymoženosti 21. století, není se tedy čemu divit. I přesto všechno spiritistická fotografie zcela nevymřela. Denně se setkáváme s případy, kdy lidé publikují na internetu či v tisku, jejich náhodně pořízené snímky duchů či jiných paranormálních jevů. Takové fotografie většinou vznikly buď zcela náhodně, či naopak záměrně. Postprodukce a fotografické úpravy jsou v dnešní době digitálních přístrojů a grafických programů již velmi snadné a rychlé. Proto jsem se v této kapitole zaměřila pouze ukázkově na autory volně publikovaných snímků. Takové fotografie můžete nalézt na internetu, či v tisku.

Obr. 77.

Fotografie vznikla během využití dlouhé expozice.
Autor snímku je neznámý.

Asi ze všech technik, které se využívají k pořízení spiritistické fotografie je dlouhá expozice. Tento snímek byl pořízen tak, že fotoaparát byl uchycen na stativ s expozičním nastavením deseti sekund. Fotografovaný měl na sobě černý kabát. Stál nehybně před kamerou po dobu tří sekund a pak vyběhl ze snímaného obrazu fotografie.

To vše má za následek polotransparentní zachycení bytosti na obraze.

U dnešních spiritistických triků se velmi často využívá motiv kouře, tak jako i na téhle fotografii. Autor snímku použil k pořízení tohoto obrázku pouze fotoaparát s využitím blesku a snažil se o zachycení správného okamžiku kouře před objektivem.

Obr. 78.

Fotografie vznikla za použití blesku fotoaparátu a motivu kouře.

Autor snímku je neznámý.

Obr. 79., 80.

Nepřipomínají Vám tyhle fotografie podobný vizuální dojem jako na fotografiích, které jsem zmínila v článku o ektoplazmě z 19. a 20. století? Tyto fotografie jsou však současného data. Tento snímek je zaranžovaný a efekt „ektoplazmy“ vznikl pouhým umístěním části vlasů před čočku objektivu.

Autor snímku je neznámý.

8 FOTOGRAFOVÉ 21. STOLETÍ INSPIROVANÍ SPIRITISMEM

Jak již jsem se zmínila v předchozí kapitole – nikde se mi nepodařilo vypátrat profesionálního spiritistického fotografa z dnešní doby. Proto jsem se rozhodla alespoň poukázat na tvorbu současných autorů, fotografů, kteří se podle mne ve své tvorbě spiritismem inspiroují. I v současnosti se setkáváme se zájmem umělců o snahu vyjádřit, či jinak zachytit smrt, spiritismus, umírání, či jiné paranormální jevy. Pro mnoho autorů je toto téma celoživotní záležitostí a dokonce i inspirací. Vybrala jsem pouze dva autory, o jejichž rukopise tvorby se domnívám, že nese silné prvky inspirované spiritistickou fotografií.

8.1 Dirk Brömmel

Tento německý fotograf, Dirk Brömmel studoval fotografii na Akademii výtvarných umění Johannese Gutenberga v Mohuči. Byl uchvácen historií vily Tugendhat v Brně a tak se rozhodl o vytvoření tzv. „superreality“. Fotografie rodiny Tugendhat ze 30.let minulého století „navrstvil“ na sebe s nově pořízenými fotografiemi architektury. Výsledkem jeho tvorby je fotografický cyklus, ve kterém můžeme při bližším pohledu nalézt prolínání historických a současných rovin. Tak jako spiritističtí fotografové dříve, i on zde pracuje s fotomontáží, kde vrství více negativů na sebe. A také podobně jako oni, Dirk pracuje s realistickou fotografií pořízenou dnes a s fotografií staršího data vzniku.

Tu následně využívá do finální fotomontáže.

Obr. 81.

Fotografie pořízená ve vile Tugendhat.

Autor snímku: Dirk Brömmel.

Na zdejších fotografiích můžete vidět fotografie ze soukromých alb rodiny Tugendhat, zachycující momentky dětí, rodičů, ale i tehdejší výzdoby interiéru.

V jeho tvorbě se tyto snímky finálně mísí s fotografiemi vily ze současnosti. Sám autor snímků přiznává, že ho problematika času nadevše uchvacuje. Pokud se podíváte na jeho fotografie, tak jsem si zcela jistá, že naleznete spojení mezi nynější fotografií „duchů“ a prvních fotografií „duchů“ z minulosti, z 19. století. Na všech fotografiích zaznamenáte stejné prvky. Rozmazání osob, neostrost, neúplnost vykreslení zobrazovaných figur, kde lidská postava působí zcela vzdušně a neúplně.

Obr. 82.

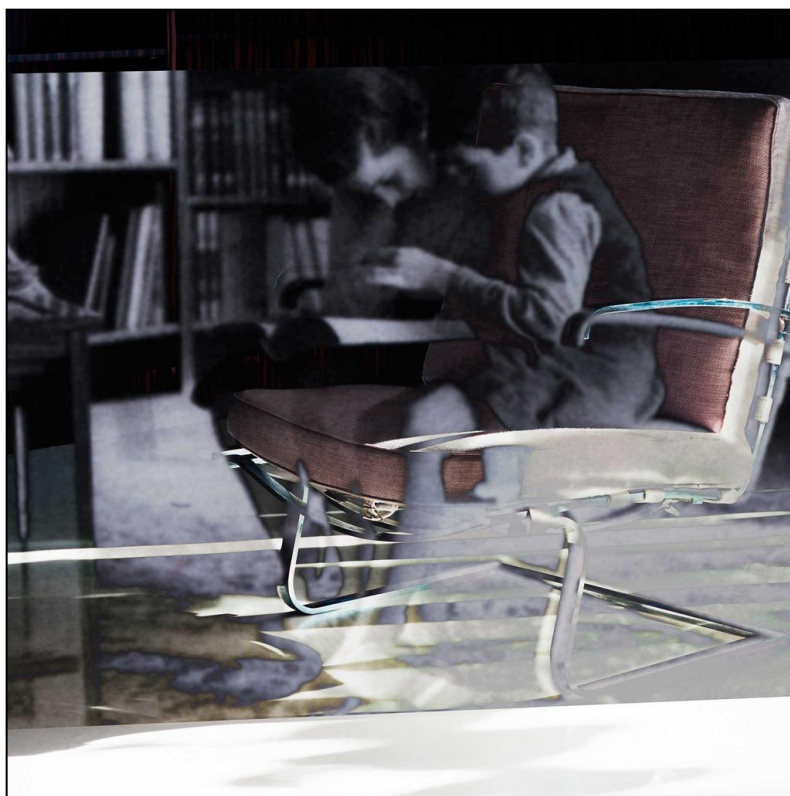
Fotografie pořízená ve vile Tugendhat.

Autor snímku: Dirk Brömmel.

Obr. 83. Fotografie pořízená ve vile Tugendhat.

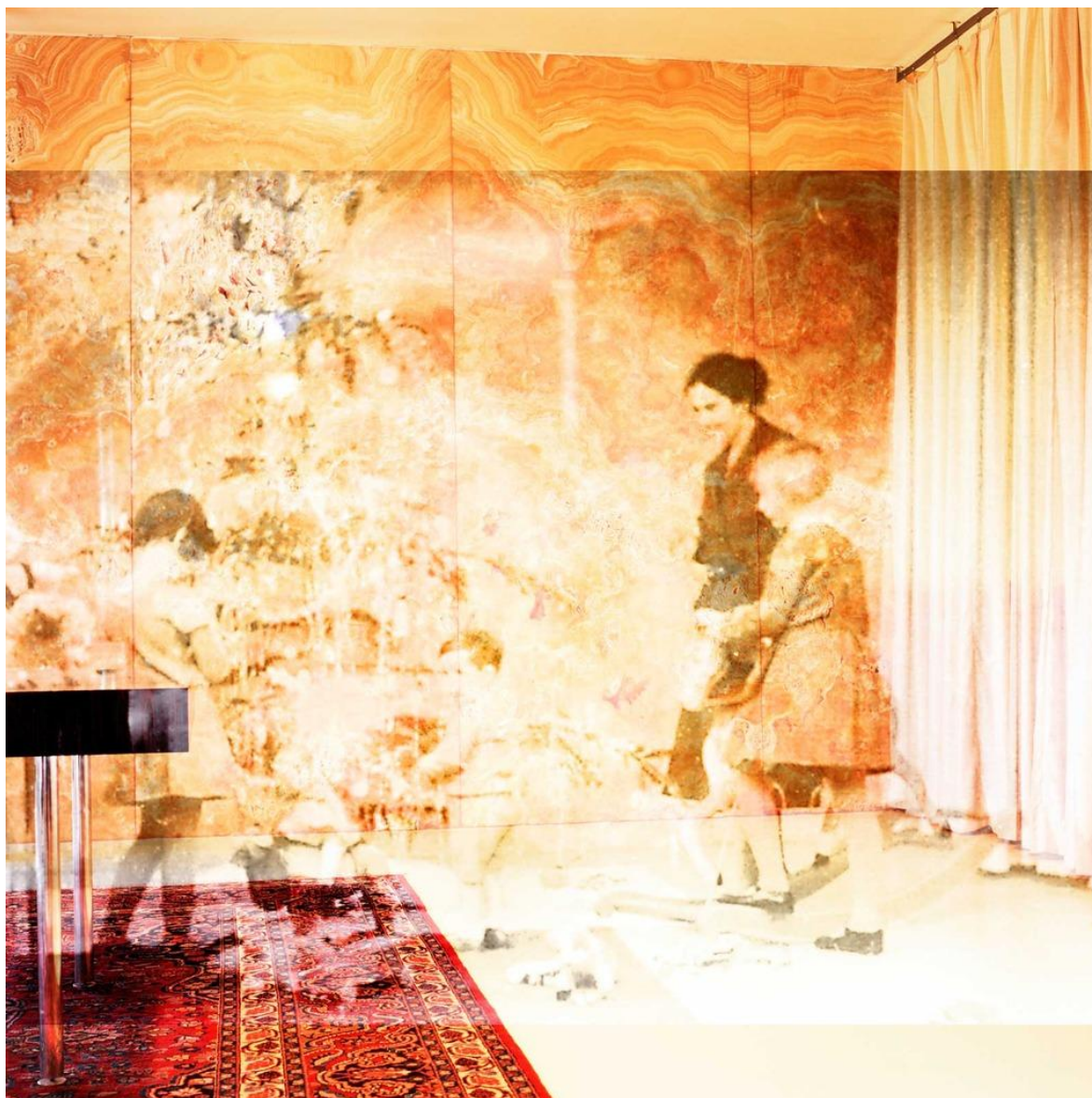
Autor snímku: Dirk Brömmel.

Obr. 84. a 85.

Fotografie pořízená ve vile Tugendhat.

Autor snímku: Dirk Brömmel.

Obr. 86.

Fotografie pořízená ve vile Tugendhat.

Autor snímku: Dirk Brömmel.

8.2 Sergej Larenkov

Podobně jako předchozí autor, i tento ruský amatérský fotograf, původně pilot, Sergej Larenkov vytváří prolínání dvou odlišných světů. Na jeho fotografiích se snaží tento současný svět propojit s důležitými zaznamenanými historickými událostmi. Stejně jako Dirk Brömmel i on využívá v jeho tvorbě techniky „sendvičového“ skládání více snímků na sebe. Larenkov kombinuje fotografie zachycené během 2. světové války z různých míst a ze stejného úhlu snímání těchto měst ale ze současnosti. Za pomoci počítačové postprodukce vzniká spojením dvou obrázků pouze jeden, kde se mísí historie se současností. V Larenkově tvorbě se můžete setkat s důležitými událostmi zachycenými během 2. světové války. Můžete vidět ruskou armádu dobývající berlínský Reichstag, nebo třeba i kráče-
jícího Hitlera Paříží. Avšak na rozdíl od Brömmelovy tvorby, zde můžete vidět konfrontaci lidí, „duchů“ z minulosti nejen se současnou architekturou fotografovaných měst, ale také se současnými obyvateli, či turisty.

Obr. 87.

„Adolf Hitler kráče-
jící Paříží“

Autor snímku: Sergej Larenkov

Obr. 88. a 89.

Autor snímku: Sergej Larenkov

Obr. 90. a 91.

Autor snímku: Sergej Larenkov

Obr. 92. a 93.

Sergej Larenkov

ZÁVĚR

V této diplomové práci jsem se snažila poukázat na celkový zrod a skoro zánik spiritistického hnutí a jejich seancí. Domnívám se, že bez tohoto historického úvodu nemůže čtenář následně pochopit smysl takto pořízených snímků „duchů“.

Především jsem se snažila zabývat zvolenou problematikou – záhadou spiritistické fotografie. Pokusila jsem se čtenáře dovést k zamyšlení nad nejrůznějšími důkazy existence posmrtného života, jejich zobrazení na fotografiích, ať již vykonstruovaných, či možných reálných. Více než sto let se spiritisté a další lidé z oblasti psychického výzkumu pokoušejí vědecky dokázat, že lidé mají duši, která žije i po smrti. Odmítat, či dokonce zlehčovat takové úkazy, jevy, je velice snadné. Avšak některým lidem, tato víra v existenci nadpřirozeno může v určitém smyslu i pomoci. Mým stanoveným cílem této práce v žádném případě nebylo přesvědčování, či naopak vyvracení, že se tyto nadpřirozené jevy dějí. Snažila jsem se hlavně poukázat na záhady spiritismu ve fotografii od jejího vzniku až po současnost.

V dnešní společnosti je duchovno vytlačováno vědou a technickými vynálezy. Avšak i právě proto je stále o spiritistickou fotografii takový zájem. Člověka doslova fascinují takovéto úkazy. Téma spiritismu ve fotografii mne především zajímalo z hlediska, kdy technické vynálezy ještě nebyly tak dokonalé, jak je tomu dnes. Dřívější fotografická manipulace s obrazem nebyla tak samozřejmá a jednoduchá jako je tomu v současnosti. Téma spiritistické fotografie snad v každém z nás vyvolává zájem o takto pořízený obraz. Tento druh fotografie je doposud zahalena nespočtem tajemství a záhad. Snímky vyvolávají údiv. Většinou se má za to, že je fotografie médiem, které zobrazuje pouze realitu. Spiritistická fotografie je úkazem toho, že ne vždy platilo pravidlo zobrazování pouze viděného. Je asi málo žánrů v tomto oboru, které jsou tak silně spojována s polemikou, tak jako fotografie „duchů“.

V 19. a 20. století jsem pátrala po neznámějších spiritistických fotografiích a fotografiích té doby. A pokud nešlo o zcela neidentifikovatelné dílo či neznámého autora, tak jsem se snažila poskytnout podrobnější popis o jeho možném vzniku. Ze současné fotografie 21. století jsem představila tvorbu dvou autorů, podle mne, silně inspirovanou právě spiritistickou fotografií. Díky technologickému pokroku a digitalizací fotografických přístrojů v dnešní době, jsem se rozhodla zaměřit na spiritistickou fotografii z 19.-20. století. Především z důvodu náročnosti při jejím vzniku. Celkově bylo nespočet způsobů, kterými

autor mohl vytvořit spiritistický snímek. Ovšem v dnešní době vědy se takovéto fotografie zkoumají již za pomoci speciálních laboratoří a počítačových technologií.

Pomineme-li fakt, že se mohlo jednat o realistické obrázky duchů či nikoli, nejdůležitějším zjištěním asi je, že spiritističtí fotografové 19. a 20.století museli být nesmírně talentovaní a zruční k vytvoření takových snímků. Ať již z hlediska hbitosti v nenápadné výměně skleněných destiček negativů za jiné, následné postprodukce či pouze v přesvědčování portrétovaných, že se skutečně jedná o zobrazeného ducha jejich příbuzných.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [20] ARMITAGE, Jill. *Ghost Pets and Spirit Animals*. The history Press Ltd, 2006. 96 s. ISBN-10: 0752439979. ISBN-13: 978-0752439976.
- [18] BALZANO, Christopher. *Picture Yourself Capturing Ghosts on Film*. 1. vydání. Course Technology PTR, 2009. 236 s. ISBN-10: 1435454839. ISBN-13: 978-1435454835.
- [10] BATTZ, Willfried. *Fotografie: Malá encyklopedie*. 1. vydání. Brno: Computer Press, 2004. 192 s. ISBN 80-251-0210-6.
- [19] DOYLE, Arthur Conan. *Z říše tajemství*. Praha: Eminent, 2008. 244 s. ISBN 978-80-7281-354-4.
- [15] FOTR, Jiří. *Adobe Photoshop: Hotová řešení*. 1. vydání. Brno: Computer Press, a. s., 2008. 256 s. ISBN 978-80-251-2187-0.
- [3] GRZYBOWSKI, Przemyslaw. *Velká kniha spiritismu. 1. vydání*. Frýdek Místek: Alpress, s. r. o., 2005. 504 s. ISBN 80-7362-107-X
- [9] HARVEY, John. *Photography and Spirit*. 1. vydání. Londýn: Reaktions Books Ltd, 2007. 176 s. ISBN-13: 9 781 86189 324 6, ISBN-10: 1 86189 324 8.
- [5] CHALOUPKA, Otakar. *Mystéria: Příběhy za zrcadlem skutečnosti*. 1. vydání. Plzeň: Plejáda publishing s. r. o., 2010. 216 s. ISBN: 978- 80-87374-61-0
- [23] CHEROUX, Clement. *The Perfect Medium: Photography and the Occult*. Yale University Press, 2005. 288 s. ISBN-10: 0300111363. ISBN-13: 978-0300111361.
- [7] INGRISCH, Lotte. *Největší záhady světa: Hovory s duchy*. 1. vydání. Mnichov: Langen Müller, 2006. 144 s. ISBN 978-80-86761-65-7.
- [24] JIRÁNEK, Josef. *Po stopách tajemných úkazů*. Tiskárny Havlíčkův Brod, a. s., 2010. 126 s. ISBN 978-80-251-2522-9.
- [17] KAPLAN, Louise. *The Strange Case of William Mumler, Spirit Photographer*. 1. vydání. Univ Of Minnesota Press, 2008. 304 stran. ISBN 978-0-8166-5157-3.
- [14] KELBY, Scott a NELSON, Felix. *Adobe Photoshop CS a CS2: Výrobní tipy, odhalujeme tipy týkající se písma, tipy pro vrstvy*. 1. vydání. Praha 7: Grada Publishing, s. r. o., 2006. 240 s. ISBN 80-247-1117-6.

- [16] KELBY, Scott. *Adobe Photoshop: Kniha plná triků*. 1. vydání. Brno: CP Books, a. s., 2005. 327 s. ISBN 80-251-0670-5.
- [11] KOETZLE, Hans-Michael. *Slavné Fotografie: Historie skrytá za obrazy II*. Praha: Slovart, s. r. o., 2003. 191 s. ISBN 3-8228-2578-6.
- [13] MUSEUM LUDWIG COLOGNE. *20th Century Photography*. Kolín: Taschen, 2005. 760 s. ISBN 3-8228-4083-1.
- [1] RANDESOVÁ, Jenny a HOUGH, Peter. *Posmrtný život a onen svět: zkoumání nebe a duchovního rozměru*. 1. vydání. Frýdek Místek: Alpress, s. r. o., 1998. 168 s. ISBN 80-7218-051-7.
- [6] ROLAND, Paul. *Tajemné úkazy: Strašidelná místa, zjevení, reinkarnace a spojení se světem živých*. 1. vydání. Frýdek Místek: Alpress, s. r. o., 2011. 250 s. ISBN 978-80-7362-949-6.
- [22] RUTTER, Gordon. *Ghost Caught on Film 3*. 3. vydání. David & Charles, 2011. 160 s. ISBN-10: 0715339036. ISBN-13: 978-0715339039.
- [2] SANITRÁK, Josef. *Dějiny české mystiky 3: kořeny aneb galerie osobností spiritismu, teozofie, mystiky a okultních nauk*. Praha: Eminent, 2010. 437 s. ISBN 978-80-7281-328-5
- [4] SMITH, Gordon. *Na Vlastní oči*. Praha: Eminent, 2008. 134 s. ISBN 978-7281-347-6.
- [8] SCHMITT, Jean-Claude. *Revenanti: Živí a mrtví ve středověké společnosti*. 1. vydání. Praha: Argo, 2002. 276 s. ISBN 80-7203-455-3.
- [21] Ph.D. SWEET, Leonore. *How to Photograph the Paranormal*. Hampton Roads Publishing, 2004. 216 s. ISBN-10: 1571744111. ISBN-13: 978-1571744111.
- [25] TESAŘ, Jan. *The occult photography*. Academy of performing Arts in Prague, films and tv school. Diplomová práce. 2007.
- [12] THE GEORGE EASTMAN HOUSE COLLECTION. *Dějiny fotografie: od roku 1839 do současnosti*. Praha: Slovart, s. r. o., 2010. 766 s. ISBN 978-80-7391-426-4.

SEZNAM POUŽITÝCH ELEKTRONICKÝCH ZDROJŮ

- [26] Art brut, [online]. [2012-05-15]. Dostupný z WWW:
<http://www.artbrut.cz/index.php?cPath=cPath=11_75>
- [27] Psychotronika.cz, [online]. [2012-05-15]. Dostupný z WWW:
<http://www.psychotronika.cz/x_ekto.htm>
- [28] Wordpress.com, [online]. [2012-05-15]. Dostupný z WWW:
<<http://vegavega.files.wordpress.com/2010/01/spirit.pdf>>
- [29] Stereofotografie, [online]. [2012-05-15]. Dostupný z WWW:
<<http://cs.wikipedia.org/wiki/Stereofotografie>>
- [30] Photography museum, [online]. [2012-05-15]. Dostupný z WWW:
<<http://www.photographymuseum.com>>
- [31] Art Talk, [online]. [2012-05-15]. Dostupný z WWW:
< <http://www.artalk.cz/2011/11/15/tz-dirk-brommel> >
- [32] Česká televize: kultura, [online]. [2012-05-24]. Dostupný z WWW:
<<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/162259-weegee-fotograf-ktery-nahlizel-pod-tmu/>>
- [33] Magazín Reflex, [online]. [2012-05-22]. Dostupný z WWW:
<<http://www.reflex.cz/clanek/dokument/39945/duchove-valky-se-zjevují-na-soucasnych-fotografiich.html>>
- [34] Časopis Reflex, [online]. [2012-05-22]. Dostupný z WWW:
<<http://www.reflex.cz/clanek/dokument/39945/duchove-valky-se-zjevují-na-soucasnych-fotografiich.html>>
- [35] Wikipedie, [online]. [2012-05-07]. Dostupný z WWW:
<<http://www.reflex.cz/clanek/dokument/39945/duchove-valky-se-zjevují-na-soucasnych-fotografiich.html>>
- [36] Wordpress, [online]. [2012-06-13]. Dostupný z WWW:
<<http://vegavega.files.wordpress.com/2010/01/spirit.pdf>>
- [37] Český klub skeptiků, [online]. [2012-05-07]. Dostupný z WWW:
<<http://www.sysifos.cz/>>

[38] University of Sydney, [online]. [2012-06-07]. Dostupný z WWW:

<<http://vicsyd.wordpress.com/page/2/>>

[39] Knihy A.cz, [online]. [2012-06-07]. Dostupný z WWW:

<<http://www.knihy-a.cz/2745/dokazuji-prevratne-fotografie-existenci-nadprirozenych-bytosti>>

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 01.....	13
Ilustrace z počátku 15.stol., kdy již je zobrazeno duše zemřelých, které posmrtně stoupají-vzhůru k nebesům. (zdroj: kniha Posmrtný život a onen svět)	
Obr. 02.....	13
Vzestup Proroka Mohameda na nebesa (Aqa Mirak),16. Stol., Tato malba zobrazuje tradiční chápání nebe. (zdroj: kniha Posmrtný život a onen svět)	
Obr. 03.....	14
Nad Městem (Marc Chagall,1887-1985). Astrální tělo údajně ve spánku opouští naši hmotnou schránku a cestuje po světě.(zdroj: kniha Posmrtný život a onen svět)	
Obr. 04.....	14
Vzestup do říše Nebes. (Hieronymus Bosch, cca 1450-1516)	
Obr. 05.	14
Anděl. (zdroj: kniha Posmrtný život a onen svět)	
Obr. 06..	15
Malba z egyptské hrobky zobrazuje božstva Isis, Osiris a Thotha, před nimiž stojí zesnulý – cca 2850 před naším letopočtem. (zdroj: kniha Posmrtný život a onen svět)	
Obr. 07.....	15
Ilustrace ze 13. století zobrazuje vstup dobrého člověka do nebe a hamižného člověka do pekla (Hebraica Romana Gallica) (zdroj: kniha Posmrtný život a onen svět)	

- Obr. 08.....16
Neviditelný duch Guye z Corva (snad Simon Marmion, Flandry, 1474).
(zdroj: kniha Jean-Claude Schmitt, Revenanti)
- Obr. 09. 16
Samuelův přízrak v podobě ducha. Kayserchronik. (Bavorsko, mezi léty 1375 – 1380). (zdroj: kniha Jean-Claude Schmitt, Revenanti)
- Obr. 10.....17
Poutník a zesnulí: typ fantom. Vilém z Diguilleville, Pèlerinage de vie humaine (14.stol.etí), Paříž. (zdroj: kniha Jean-Claude Schmitt, Revenanti)
- Obr. 11.....17
Utopenec se zjevuje básníkovi Simonidovi. Boccaccio, Cas des Nobles hommes et femmes (15.století) Paříž. (zdroj: kniha Jean-Claude Schmitt, Revenanti)
- Obr. 12.....17
Poutník a zesnulí, Vilém z Diguilleville, Pèlerinage de vie humaine (14.století),Paříž.
(zdroj: kniha Jean-Claude Schmitt, Revenanti)
- Obr. 13.....21
Spiritismus měl počátek 3.3. 1848 v tomto domě, tvrdil nápis pod fotografií v novinách vydávaných v americkém Newarku. (zdroj: Velká kniha spiritismu, Przemyslav Grzybowski, str.11)
- Obr. 14.....21
Na této fotografii sestry Foxovy
(Zdroj: kniha Dějiny české mystiky 3, Josef Sanitrák, str. 29)

- Obr. 15. 21
Na této fotografii manželé Foxovy (zdroj: Velká kniha spiritismu, Przemyslav Grzybowski, str. 12, 13.)
- Obr. 16. 22
Na této fotografii sestry Foxovy, Maggie, Ann Leah a Kate.
(Dějiny české mystiky 3, Josef Sanitrák, str 26)
- Obr. 17. 31
Spiritistická tabulka
(<http://zena-in.cz/clanek/s-duchy-se-koketovat-nema/rubrika/magie>) 15.5.2012)
- Obr. 18. 31
Medium Eusapia Palladinová dramatickým způsobem levituje stolec při seanci konané v domě francouzského astronoma Camille Flammariona v roce 1898.(<http://www.blavatska.com/blavatska03.html>) (15.5.2012)
- Obr. 19. 32
Na fotografii během spiritistické seance zachycena údajně ekto plazma. Fotografie pořídil neznámý autor. Zdroj (<http://www.thecobrasnose.com/xxghost/ecto.html>) (15.5.2012)
- Obr. 20. 33
Jeden z exponátů mediálních kreseb, které si můžete prohlédnout v městském muzeu Nová Paka.

Obr. 21.....34

Na tomto obrázku jsou zachyceny podobizny tři zesnulých bratrů z New Yorku. Kresby byly pořízeny v září roku 1868. Jen stěží si dovedeme představit, jak moc tyto kartičky podobenek znamenaly pro rodiče, kteří ztratili tři děti. [online]. [2012-05-15].

Dostupný z WWW: <http://brightbytes.com/collection/spirit_artist.html>.

Obr. 22.....35

Tato fotografie ekto plazmy byla pořízena neznámým autorem. [online]. [2012-05-15].

Dostupný z WWW: <http://www.psychotronika.cz/x_ekto.htm>.

Obr. 23.....35

Tato fotografie ekto plazmy byla pořízena opět neznámým autorem.

[online]. [2012-05-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.carovani.cz/ektoplazma-t3504.html>>.

Obr. 24.....36

Ekto plazmatický fenomén vyfotografován během Winnipegské seance v září roku 1928. Médiem byla Marie M. [online]. [2012-05-15].

Dostupný z WWW:

<<http://www.profimedia.cz/fotografie/ektoplazma/0017265314>>.

Obr. 25. a 26.....36

Na zdejší fotografii je zachycena Dorothy Hendersonová s vycházející ekto plazmou z jejího těla. Na druhé fotografii můžeme vidět společně s Dorothy i kontrolory, kteří měli potvrdit pravdivost dění. Aktérka se zde s kontrolory drží za ruce, aby vyvrátila možnou manipulaci a podvrh. Neznámý autor. [online]. [2012-05-15].

Dostupný z WWW:

<<http://www.thecobrasnose.com/xxghost/ecto.html>>.

Obr. 27.....37

Detail fotografie Dorothy Hendersonové. Neznámý autor. [online]. [2012-05-15].

Dostupný z WWW:

< <http://www.thecobrasnose.com/xxghost/ecto.html> >.

Obr. 28.....37

Na zdejší fotografii je zachycena žena, médium, Mary Marshalová. Snímek byl pořízen sirem Arthurem Conanem Doylem, který sám osobně věřil ve spiritismus.

[online]. [2012-05-15].

Dostupný z WWW:

< <http://www.psychicfairy.com/Psychic-Cynic.html>>.

Obr. 29.....37

Fotografie neznámé ženy s ektooplazmou. Autor snímku je také neznámý.

[online]. [2012-05-15].

Dostupný z WWW:

< <http://scottferry.blogspot.cz/2009/05/ectoplasm-sweet-dreams.html>>.

Obr. 30.....38

Na fotografii je zachycen neznámý muž s ektooplazmou. Snímek je se sbírky: Rhine Research Center archives. Fotograf snímku opět neznámý.

[online]. [2012-05-15].

Dostupný z WWW:

< <http://www.echonyc.com/~horn/unbelievable/?p=1669>>.

Obr. 31.....38

Na této fotografii je údajně zachycena bílá ektooplazma, vycházející z pravého ucha fotografovaného média. A následně zakrývá celý jeho obličej.

[online]. [2012-05-15].

Dostupný z WWW:

< <http://www.flickr.com/photos/undream/2905575671>>.

Obr. 32.....39

Na zdejší fotografii je zachyceno médium, které produkuje ektoplazmu. Následně přihlížejícím kontrolorem, Harrym Price, bylo zjištěno, že se jedná o podvod. Žena měla schovávat v ústech, dokonce i v nose složené pásky síru. Ten byl předem upraven světélkující barvou a následně aktérem dramaticky vyzvracen během seance.

Fotografii pořídil Harry Price. [online]. [2012-05-15].

Dostupný z WWW:

< <http://www.wurzeltod.ch/?tag=harry-price> >.

Obr. 33.....39

Zde můžete vidět jednu z fotografií pořízenou před rokem 1944 použitých k trestnímu stíhání média z podvodů a manipulací se spiritistickou fotografií. Na této fotografii byla objasněna zmanipulovaná ektoplazma. Jednalo se o plastovou panenku Baby Doll. Fotografie pořízena neznámým autorem, nejspíš členem komise tohoto procesu.

[online]. [2012-05-15].

Dostupný z WWW:

<<http://www.prairieghosts.com/duncan.html>>.

Obr. 34.....43

Údajně první zaznamenání duchové na fotografiích.

[online]. [2012-05-15].

Dostupný z WWW:

<<http://www.photographymuseum.com/believe1.html>>.

Obr. 35.....45

Na zdejší fotografii je sir David Brewster. Autor fotografie je neznámý. [online]. [2012-05-15].

Dostupný z WWW:

< http://en.wikipedia.org/wiki/David_Brewster >.

Obrázky č. 36 – 43.....47-49

duchové na stereoskopii. Na zdejších stereoskopických snímcích můžete vidět netradiční spiritistickou tematiku. Tyto fotografie sloužily výhradně k pobavení diváka. Duchové mohou být také více přátelští, tak jak je můžete vidět zde na poslední stereoskopické fotografii z typické Viktoriánské scény. Jsou zde zobrazeni andělé, kteří mají ochraňovat děti během jejich spánku. [online]. [2012-05-15].

Dostupný z WWW:

< <http://users.telenet.be/thomasweynants/ghosts.html>>

Obr. 44.....49

Stereoskop Holmesa ok. 1900. [online]. [2012-05-15].

Dostupný z WWW:

< <http://pl.wikipedia.org/wiki/Stereoskop>>

Obr.45-46.....50

Na prvním obrázku je zobrazen spiritistický fotograf W. H. Mumler. A na vedlejším obrázku je tehdejší týdeník Harper's Weekly a jeho titulní strana s Mumlerovým soudním procesem. Ten se později stal zájmem mnoha lidí. [online]. [2012-05-15].

Dostupný z WWW:

< <http://www.photographymuseum.com/mumler.html>>

Obr. 47.....51

Marry Todd Lincolnová [online]. [2012-05-15].

Dostupný z WWW:

< <http://www.crimesofwomanhood.com/gallery.html>>

Obr. 48.....52

„Master Herrod in a Trance“ [online]. [2012-05-15].

Dostupný z WWW:

< <http://www.photographymuseum.com/mumler6l.html>>

Obr. 49.....53

„Mrs. French of Boston with Spirit son“ Autor snímku: W. Mumler

[online]. [2012-05-15]. Dostupný z WWW:

< <http://www.photographymuseum.com/mumler51.html>>

Obr. 50.....54

neznámý muž se dvěma duchy. Fotografie byla pořízena roku 1870 jako albuminiový tisk – vizitka. Autor snímku byl opět W. Mumler.

[online]. [2012-05-15]. Dostupný z WWW:

< <http://www.photographymuseum.com/mumler.html>>

Obr.51.....54

Paní Conantová z Banneru. Na fotografii zachycen duch jejího bratra, Charlese H. Crowella. Albuminiový tisk, vizitka, z roku 1868. Autorem snímku Mumler.

[online]. [2012-05-15].

Dostupný z WWW:

< <http://www.photographymuseum.com/mumler.html>>

Obr. 52.....55

Na této fotografii Moses A. Down, zakladatel časopisu Waverly. Je zde zobrazen s duchem jeho zesnulé asistentky. Albuminiový tisk, vizitka. Snímek byl pořízen kolem roku 1871 W. Mumlerem.

[online]. [2012-05-15].

Dostupný z WWW:

< <http://www.photographymuseum.com/mumdowlg.html>>

Obr. 53.....56

Na těchto fotografiích můžeme vidět opět rozpoznatelný rukopis spiritistického fotografa W. Mumlera. Duch zemřelého člověka se na většině jeho fotografiích objevoval právě za portrétovanou osobou. Jen velmi ojediněle se stávalo, že se tento duch na fotografiích objevoval v jiných pozicích než jak je tomu u těchto snímků.

Albuminiový tisk, vizitka. Snímek byl pořízen kolem roku 1871 W. Mumlerem.

[online]. [2012-05-15].

Dostupný z WWW:

< http://www.eso-garden.com/index.php?/weblog/comments/spirit_photography/>

Obr. 54.....57

Couple with a young female spirit. Na této fotografii je zachycen starší pár s duchem mladé ženy. Snímek pochází z kolekce sbírky Fotografie je majetkem National Media Museum. Neznámý autor.

[online]. [2012-05-15]. Dostupný z WWW:

< <http://www.flickr.com/photos/nationalmediamuseum/2780177093/in/set-72157606849278823>>

Obr. 55.....58

Duchovní a dva duchové. Neznámý autor. Fotografie je majetkem National Media Museum. [online]. [2012-05-15].

Dostupný z WWW:

< <http://www.flickr.com/photos/nationalmediamuseum/2780178199/in/set-72157606849278823>>

Obr. 56.....59

Joe a Will Thomas a duch jejich babičky. Neznámý autor.

[online]. [2012-05-15]. Dostupný z WWW:

< <http://www.flickr.com/photos/nationalmediamuseum/2780179377/in/set-72157606849278823>>

Obr. 57.....60

Spiritistická seance vyfotografovaná W. Mumlerem kolem roku 1920.

Snímek z kolekce National Media Museum. [online]. [2012-05-15].

Dostupný z WWW:

< <http://www.flickr.com/photos/nationalmediamuseum/2781039056/in/set-72157606849278823>

Obr. 58-59.....61

Na druhé fotografii s č. 57. Můžete vidět netradiční zobrazení ducha na fotografii. Tentokrát se objevuje před figurou portrétovaného a ne za ní, jak tomu je u většiny Mumlerových spiritistických fotografií. Snímek z kolekce National Media Museum.

[online]. [2012-05-15]. Dostupný z WWW:

< <http://www.photographymuseum.com/mumler.html>>

Obr. 60.....62

Autorem tohoto snímku je neznámý fotograf z USA. Jedná se o spiritistickou fotografii pořízenou kolem roku 1875 a nese název „Žena se sedmikráskami a duchem“. Typ pořízené fotografie je Ferotypie, nebo-li v originálu „Tintypes“

[online]. [2012-05-15]. Dostupný z WWW:

< <http://www.photographymuseum.com/spiritinl.html>>

Obr. 61.....63

„Muž si čte a duch ženy v pozadí“ Autorem tohoto snímku je Phillips Bros. (A. H. Phillips and A. T. Phillips), Michigan. Albuminiový tisk - vizitka, 2.25 x 4 palce. Kolem roku 1870 .

[online]. [2012-05-15]. Dostupný z WWW:

<<http://www.photographymuseum.com/pontiac1.html>>

Obr. 62. 64

„Muž si čte a duch ženy v pozadí“ Autorem tohoto snímku je Frederick A. Hudson z Anglie. Na této fotografii byl zobrazen pan Raby se čtyřmi duchy. S duchem hraběnky, Jamese Lombarda, Tommy a s duchem matky pane Wootona. Albumen Print, 3,5 x 4 palce, datum vzniku okolo 1875.

[online]. [2012-05-15]. Dostupný z WWW:
<<http://www.photographymuseum.com>>

Obr. 63. 65

„Paní Collinsonová s duchem jejího tchána“ Autorem tohoto snímku je F. M. Parker z Anglie. Albuminiový tisk, vizitka, datum vzniku okolo 1875.

[online]. [2012-05-15]. Dostupný z WWW:
<<http://www.photographymuseum.com>>

Obr. 64. 66

„Mons. Leymarie a Mons. C. s duchem Eduarda Poireta“ Autorem tohoto snímku je Edouard Isidore Buguet z Anglie. Fotografie vznikla kolem roku 1874.

[online]. [2012-05-15]. Dostupný z WWW:
<<http://www.photographymuseum.com>>

Obr. 65. 67

„*Mary Burchettová s duchem jejího mistra ze školy*“ Autorem tohoto snímku je William Eglinton z Anglie. Fotografie vznikla kolem roku 1886. Albuminiový tisk, fotografie kabinetkového formátu. Formát fotografie je: 3,5 x 4,5 palce.

[online]. [2012-05-15]. Dostupný z WWW:
<<http://www.photographymuseum.com>>

Obr. 66. 69

„*J. R. Mercer s duchem jeho první manželky a podobiznou matky. Na fotografii je také zachycen spiritistický vzkaz a růže, které měly symbolický význam spojený s jeho zesnulou ženou*“ Autorem tohoto snímku je Edward Wyllie (Američan narozen 1848, zemřel v Londýně 1911). Fotografie vznikla kolem roku 1897. Fotografie kabinetkového formátu. Formát fotografie je: 3,75 x 4.75 palce.

[online]. [2012-05-15]. Dostupný z WWW:
<<http://www.photographymuseum.com>>

Obr. 67.....70

„*Pan Robert Whiteford, profesionální fotograf z Rothesay s duchem*“. Autorem tohoto snímku je Edward Wyllie. Fotografie vznikla v říjnu, roku 1909 a je kabinetkového formátu. Formát fotografie je: 3,5 x 4.75 palce.

[online]. [2012-05-15]. Dostupný z WWW:
< <http://www.photographymuseum.com/whiteford.html>>

Obr. 68.....71

Detail předchozí fotografie. „*Pan Robert Whiteford, profesionální fotograf z Rothesay s duchem*“. Autorem tohoto snímku je Edward Wyllie. Fotografie vznikla v říjnu, roku 1909 a je kabinetkového formátu. Formát fotografie je: 3,5 x 4.75 palce.

[online]. [2012-05-15]. Dostupný z WWW:
< <http://www.photographymuseum.com/whiteford.html>>

Obr. 69.....72

Na fotografii je zobrazena starší dvojice s duchem svého rodinného lékaře, který zemřel kolem roku 1880. Autorem tohoto snímku je Robert Boursnell (England, 1832-1909). Fotografie vznikla v lednu, roku 1893, kolodiový proces. Formát fotografie je: 4 x 5.75 palce.

[online]. [2012-05-15]. Dostupný z WWW:
< <http://www.photographymuseum.com> >

Obr. 70.....73

„Autoportrét s duchy“. Autorem tohoto snímku je Robert Boursnell (England, 1832-1909). Fotografie vznikla 9. května, roku 1902, albuminový stříbrný tisk. Formát fotografie je: 4 x 5.5 palce.

[online]. [2012-05-15]. Dostupný z WWW:

< <http://www.photographymuseum.com> >

Obr. 71.....74

„Dáma v hnědém, nebo-li The Brown Lady of Raynham Hall. Jedná se o domnělé úspěšné zobrazení ducha Dorothy Townshend, která zemřela za dramatických okolností roku 1726. Fotografii zaznamenal fotograf Provand spolu se svým asistentem Shirou. Tato fotografie je také považována za jednu z nejznámějších spiritistických fotografií v Anglii. Tento snímek, který mne inspiroval napsat tuto diplomovou práci s touto tematikou jsem poprvé spatřila na výstavě Kontroverze, v galerii Rudolfinu v Praze. (2011). Fotografie vznikla roku 1936.

[online]. [2012-05-15]. Dostupný z WWW:

< <http://www.trueghosttales.com/ghost-pictures-bhl.php> >

Obr. 72.....76

„Katie King“ „Proslulý byl případ „Katie King“, zemřelé dívky z Vermontu. Její duch byl během jednoho roku zaznamenán na obou kontinentech. O případ se zajímal – a jeho pravdivost potvrdil – budoucí ředitel anglické Royal Society William Crooks. Základem pro jeho stanovisko bylo opět mínění, že fotografický přístroj zcela objektivně zachycuje realitu. Fotografie vznikla roku 1936.“ [9]

[online]. [2012-05-15]. Dostupný z WWW:

< <http://vegavega.files.wordpress.com/2010/01/spirit.pdf> >

Obr. 73., 74., 75. 78

„Cottingley Fairies“ Netradiční spiritistická fotografie. Elsie Wright pořídila tyto snímky své setřenice s vílami roku 1916. Fotografie se ihned staly senzací.

[online]. [2012-05-15]. Dostupný z WWW:

< <http://www.mysteriousworld.estranky.cz/clanky/vily-z-cottingley.html> >

Obr. 76.....79

“Cottingley Fairies”. Tento netradiční fotografický soubor o pěti snímcích byl začátkem několikaletého sporu, zda-li se jedná o reálné víly, či nikoli.

[online]. [2012-05-15]. Dostupný z WWW:

< <http://www.mysteriousworld.estranky.cz/clanky/vily-z-cottingley.html>>

Obr. 77.....82

Fotografie vznikla během využití dlouhé expozice. Autor snímku je neznámý.

[online]. [2012-05-15]. Dostupný z WWW:

< <http://www.ghostresearch.org>>

Obr. 78.....83

Fotografie vznikla za použití blesku fotoaparátu a motivu kouře.

Autor snímku je neznámý.

< <http://www.ghoststudy.com>>

Obr. 79., 80.....83

Nepřipomínají Vám tyhle fotografie podobný vizuální dojem jako na fotografiích, které jsem zmínila v článku o ektooplazmě z 19. a 20. století? Tyto fotografie jsou však současného data. Tento snímek je zaranžovaný a efekt „ektooplazmy“ vznikl pouhým umístěním části vlasů před čočku objektivu. Autor snímku je neznámý.

[online]. [2012-05-15]. Dostupný z WWW:

< <http://www.ghoststudy.com>>

Obr. 81.....84

Fotografie pořízená ve vile Tugendhat. Autor snímku: Dirk Brömmel. [online]. [2012-05-15]. Dostupný z WWW:

< <http://lejournaldelaphotographie.com/fullscreen/4899>>

Obr. 82.....85

Fotografie pořízená ve vile Tugendhat. Autor snímku: Dirk Brömmel. [online].

[2012-05-15]. Dostupný z WWW:

< <http://lejournaldelaphotographie.com/fullscreen/4899>>

Obr. 83.....86

Fotografie pořízená ve vile Tugendhat. Autor snímku: Dirk Brömmel. [online].

[2012-05-15]. Dostupný z WWW:

< <http://lejournaldelaphotographie.com/fullscreen/4899>>

Obr. 84-85.....87

Fotografie pořízená ve vile Tugendhat. Autor snímku: Dirk Brömmel. [online]

[2012-05-15]. Dostupný z WWW:

< <http://lejournaldelaphotographie.com/fullscreen/4899>>

Obr. 86.....88

Fotografie pořízená ve vile Tugendhat. Autor snímku: Dirk Brömmel. [online]

[2012-05-15]. Dostupný z WWW:

< <http://lejournaldelaphotographie.com/fullscreen/4899>>

Obr. 87.....89

Autor snímku: Sergej Larenkov

Obr. 88-89.....90

Autor snímku: Sergej Larenkov

Obr. 90-91.....91

Autor snímku: Sergej Larenkov

Obr. 92-93.....92

Sergej Larenkov, [online]

[2012-05-15]. Dostupný z WWW:

< <http://www.reflex.cz/clanek/dokument/39945/duchove-valky-se-zjevují-na-soucasnych-fotografiich.html> 22_5>